

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ
ПІДПРИЄМСТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Виконала: студентка II курсу, групи 672-3
денної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
Бойко Катерина Ярославівна _____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Юрій Едуард Олександрович _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від _____ 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.

АНОТАЦІЯ

Бойко К.Я. Управління фінансовим станом підприємства. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2023.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні і методичні аспекти управління фінансовим станом підприємства, сформульовано сутність фінансового стану підприємства та його роль у системі управління. Проведений аналіз фінансових результатів та ефективності діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», запропоновано конкретні напрямки зміцнення фінансового стану та способи запобігання можливому банкрутству; проаналізовано розвиток та фінансовий стан підприємств у воєнний період.

Ключові слова: Фінансовий стан, управління підприємством, ефективність діяльності, аналіз фінансового стану, фінансова стійкість, рентабельність, обліково-аналітичне забезпечення.

ANNOTATION

Boyko K.Y. Management of the financial condition of the enterprise. Qualification work for the second (master's) level of higher education in the specialty 072 «Finance, banking and insurance». Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2023.

The qualification work investigates the theoretical and methodological aspects of managing the financial condition of an enterprise, formulates the essence of the financial condition of an enterprise and its role in the management system. The financial results and efficiency of Eliksel Enterprise LLC are analyzed, specific directions for strengthening the financial condition and ways to prevent possible bankruptcy are proposed; the development and financial condition of enterprises in the war period are analyzed.

Keywords: financial condition, enterprise management, performance, financial condition analysis, financial stability, profitability, accounting and

analytical support.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ К.Я. Бойко

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретико-методичні підходи до управління фінансовим станом підприємства.....	6
1.1. Сутність фінансового стану підприємства та його роль в управлінні підприємством.....	6
1.2. Особливості управління фінансовим станом підприємства.....	11
1.3.Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства.....	17
Висновки до розділу 1.....	25
Розділ 2. Комплексний аналіз фінансового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки	26
2.1. Аналіз майнового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» та його фінансової стійкості.....	26
2.2. Аналіз ліквідності й ділової активності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».....	33
2.3. Аналіз фінансових результатів та ефективності діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».....	41
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3. Обґрунтування основних напрямків підвищення ефективності управління фінансовим станом підприємства.....	51
3.1. Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у воєнний період.....	51
3.2.Напрямки зміцнення фінансового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» та способи запобігання його банкрутству.....	57
Висновки до розділу 3.....	67
Висновки.....	69
Список використаних джерел.....	71
Додатки	

ВСТУП

У сучасних умовах глобальних економічних змін та інтенсивної конкуренції, керівництво фінансовим станом підприємства виступає як визначальний компонент його стабільності та успішності на ринку. Фінансовий стан не лише визначається здатністю підприємства виконувати свої функції та забезпечувати прибуток, але й його готовністю ефективно реагувати на внутрішні та зовнішні виклики.

Для здійснення ефективного управління фінансовим станом необхідне глибоке розуміння не лише фінансових процесів, але й загального контексту, в якому діє підприємство. Це включає в себе увагу до стратегічних цілей, ринкових умов, технологічних та соціальних змін, які впливають на фінансову діяльність.

Актуальність даного дослідження зумовлена сучасним економічним контекстом, де глибоке розуміння фінансових процесів та їх взаємодії з загальним середовищем діяльності підприємства визначає його стійкість та успішність. В умовах глобальних трансформацій і конкурентної боротьби ефективне управління фінансовим станом стає стратегічно важливим фактором для підвищення конкурентоспроможності підприємства та його здатності адаптуватися до змін. Дослідження спрямоване на глибоке вивчення фінансових аспектів, а також врахування стратегічних, ринкових, технологічних та соціальних викликів, що впливають на фінансову діяльність. Системний підхід до аналізу фінансового стану підприємства дозволяє розглядати його в комплексі, забезпечуючи підставу для ухвалення ефективних управлінських рішень. Такий підхід є ключовим для розробки стратегій, спрямованих на досягнення успіху та утримання стійкості підприємства в змінному бізнес-середовищі.

Дослідженнями у цій сфері займалися Бланк І.О., Бойчик І.М., Гільмиярова М.Р., Зенькіна І.В., Кирилов І. М., Коломієць Н.О., Коломієць П.О., Павліченко В. М., Поддєрьогін А. М., Спіцин В. Є., Томілін О.О., Цал-Цалко Ю.С, Юзва Р.П. та інші.

Метою роботи є обґрунтування заходів щодо вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Еліксель Ентерпрайз». Для досягнення даної цілі було виконано наступні завдання:

- вказано теоретичні та методичні підходи до управління фінансовим станом підприємства;
- розглянуто особливості управління фінансовим станом підприємства
- визначено сутність фінансового стану підприємства та його роль в управлінні суб'єктом господарювання;
- сформульовані методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства;
- проведено аналіз ліквідності й ділової активності, майнового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», а також фінансових результатів та ефективності діяльності;
- здійснено аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у воєнний період;
- запропоновано напрямки зміцнення фінансового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» та способи запобігання його банкрутству.

Окрім того, проведено комплексний аналіз фінансового стану даного підприємства, з метою виявлення можливостей його подальшого вдосконалення. Аналіз фінансового стану конкретного підприємства дало змогу зробити практичний внесок у визначення оптимальних стратегій та рішень для підвищення його стійкості та ефективності на ринку.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».

Суб'єктом дослідження стало управління фінансовим станом ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», з увагою до сукупності теоретичних, методичних і практичних аспектів управління фінансовим станом.

Робота спирається на інформаційну базу, яку складають праці вітчизняних і зарубіжних учених, враховуючи при цьому поточні законодавчі вимоги, що стосуються управління фінансовим станом підприємства. Це

дослідження спрямоване на ретельний аналіз і вдосконалення процесів управління фінансовим станом даного підприємства з урахуванням сучасних тенденцій і вимог ринкового середовища.

Наведене дослідження вирізняється науковою новизною завдяки оригінальному підходу до управління фінансовим станом підприємства. Отримані результати спроможні внести суттєвий внесок у розвиток теоретичних та методичних аспектів управління активами та пасивами підприємства, особливо в контексті конкретного об'єкта дослідження – ТОВ «Еліксель Ентерпрайз». Розкриття можливостей подальшого вдосконалення фінансового стану підприємства є унікальним внеском у розвиток сучасних стратегій управління, що може знайти практичне застосування для підприємств у глобальному економічному середовищі.

Апробація результатів дослідження передбачає їхню практичну відповідність та впровадження в реальну діяльність. У даному випадку, практична значущість отриманих результатів полягає в тому, що розроблені автором стратегії та напрями підвищення ефективності управління фінансовим станом ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» можуть бути успішно впроваджені безпосередньо в практику підприємства. Це відкриває перспективи для досягнення вищої ефективності й успішності у фінансовій діяльності підприємства. Зазначені напрями імплементації створять передумови для підвищення загальної ефективності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», що робить це дослідження актуальним та корисним у сфері практичного застосування.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 77 сторінки друкованого тексту, основний зміст роботи викладено на 70 сторінках. Робота містить 21 таблицю та 7 рисунків, список використаних джерел включає 65 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансового стану підприємства та його роль в управлінні підприємством

Недостатній обсяг фінансових ресурсів, неефективне ведення господарської діяльності, може виявитись провідною причиною неритмічного та неповного забезпечення підприємства необхідними ресурсами, невчасності розрахунків із постачальниками за отримані матеріали і сировину, і як наслідок погіршення виконання зобов'язань перед власниками, найманими працівниками, банківськими установами й державою. Наявність у підприємства достатньої кількості активів, які відповідають його потребам, і їх ефективне використання є запорукою успішного розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Зниження собівартості продукції є ключем до підвищення прибутковості підприємства [14, с. 11]. Це дозволяє підприємству отримувати більше коштів для розвитку, мотивації працівників та підвищення ефективності.

Щоб зрозуміти сутність фінансового стану підприємства, розглянемо визначення, що містяться в діючих нормативно-правових актах. У Положенні «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» [43 с.1] фінансовий стан визначається як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні можливості. Це визначення можна вважати суперечливим, оскільки фінансовий стан не є просто сукупністю показників, а має більш складну структуру.

Державна податкова адміністрація України визначає фінансовий стан підприємства: «є комплексним поняттям і відображає рейтинг підприємства на фінансовому ринку, його кредито- і податкоспроможність і характеризується системою показників, які визначають на конкретну дату» [34]. Це визначення є

правильним, оскільки фінансовий стан відображає здатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та бюджетом. Однак не можна обмежувати фінансовий стан лише цими двома факторами. На його формування також впливають інші показники, такі як прибутковість, ліквідність, платоспроможність та ін.

За Методикою Фонду державного майна України, «фінансовий стан - це сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства» [43, ст. 1]. Іноземні автори не оцінюють фінансовий стан як самостійну категорію, а розглядають його в контексті діяльності підприємства. При цьому поняття «фінансовий стан» є синонімом таких понять, як «фінансове положення» (financial position), «фінансова стійкість» (financial sustainability) та «фінансовий результат» (financial performance). Акцент робиться на здатності підприємства виконувати зобов'язання, забезпечувати свою платоспроможність, покривати витрати діяльності та отримувати прибуток.

Фінансовий стан підприємств є складним і багатогранним поняттям, яке не має єдиного визначення та неодноразово розглядалося вченими.

Прибічники першого підходу, такі як Бланк І.О., та Цал-Цалко Ю.С. [58; 11], вважають, що фінансовий стан підприємства - це стан його фінансових ресурсів на певний момент часу. Цей стан визначається рівнем збалансованості фінансових ресурсів та ефективності їх використання. При оцінюванні фінансового стану акцент на певну дату є досить важливим, у зв'язку з тим, що інформаційним джерелом розрахунків є Звіт про фінансовий стан – «Баланс», що складається на певну дату. І.О. Бланк оперує поняттям «фінансова позиція» [6], розглядаючи питання фінансового стану. На його думку, фінансова позиція є станом обсягу та структури активів, капіталу, а також основних фінансових результатів діяльності підприємства на певну дату. Цю оцінку проводять з метою визначення реального фінансового стану підприємства, що характеризує рівень ефективності їх використання, рівень капіталу підприємства та збалансованості окремих структурних елементів активів.

До другого підходу можна віднести роботи таких авторів, як Бойчик І.М. [7], Павліченко В. М., Коломієць Н.О., Коломієць О.П. [23], Мішура В. Б., Спіцин В. Є. [48] характеризують фінансовий стан як: “здатність підприємства фінансувати свою господарську діяльність”. Хоча дане визначення не відображає його суттєві характеристики, в цілому можна погодитися, що фінансовий стан дає можливість зробити висновок про здатність підприємства господарювати.

Представники третього підходу, якими можна вважати Дем'яненко М. Я., Лузай Ю.Я., Саблук П.Т. [17], надають ряд характеристик фінансовому стану та подають його визначення як поняття комплексне. Дане розуміння фінансового стану можна трактувати як одне з найбільш обґрунтованих, адже у понятті відображено напрями та ознаки, які його характеризують. Автори акцентують увагу не лише на наявності у підприємства фінансових ресурсів, а й на ефективності та доцільності їх використання, розміщення, позаяк фінансовий стан не може характеризуватися тільки фінансовою стійкістю та платоспроможністю.

Прихильники четвертого підходу (Савицька Г.В. [48], Томілін О.О., Лесюк А.С. [55]) вважають, що фінансовий стан є економічною категорією. Згідно фінансового словника-довідника, економічна категорія визначається як теоретична абстракція, що характеризується суспільними виробничими відносинами, володінням специфічними ознаками, що притаманні тільки їй; головною функцією; місцем у системі категорій, методами і формами використання; формою і сутністю вияву. Оскільки будь-яка економічна категорія є поняттям, проте не кожне поняття є економічною категорією, то такий підхід до визначення сутності фінансового стану потребує детальнішого обґрунтування.

В результаті дослідження функції поняття «фінансовий стан» та аналізу наявних визначень можна виділити наступні концептуальні основи:

1. Фінансовий стан підприємства відображає результати його господарської діяльності і залежить комерційної, виробничої та фінансової

діяльності. Збільшення виробництва і обсягу продажів, а також зниження собівартості продукції призводить до підвищення рентабельності та фінансових показників, зміцнюючи фінансовий стан підприємства. У протилежному випадку, недосягнення виробничих і комерційних планів, збільшення собівартості продукції і зменшення чистого прибутку призводить до погіршення фінансового стану та платоспроможності підприємства. Міцний фінансовий стан, в свою чергу, сприяє забезпеченню необхідними ресурсами для успішного виробничого процесу.

2. Фінансовий стан - це концепція, яка виявляє свою сутність як в статичному, тобто на конкретний момент часу, так і в динаміці, коли оцінюється діяльність підприємства протягом певного періоду.

3. Фінансовий стан є поняттям, яке визначається не лише фінансовою стійкістю і платоспроможністю, але також служить мірилом для оцінки того, наскільки підприємство забезпечене фінансовими ресурсами і наскільки раціонально вони використовуються та розміщені. Він також відображає ступінь балансу між структурними компонентами основного та оборотного капіталу, власним та запозиченим капіталом, а також ефективність їхнього використання.

4. Фінансовий стан є індикатором ризику і потенційного росту ринкової вартості підприємства [57].

Аналізуючи сутність поняття «фінансовий стан», можна підкреслити, що це є системою фінансових відносин, що включають у себе різноманітні показники, які відображають наявність, використання та розподіл фінансових ресурсів підприємства у конкретний період часу. Крім того, фінансовий стан також свідчить про конкурентоспроможність підприємства та здатність його фінансувати свою діяльність.

Основною метою проведення аналізу фінансового стану є вчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності підприємства, а також пошук резервів для платоспроможності підприємства та підвищення стійкості його фінансового стану.

Фінансовий стан підприємства визначається за допомогою сукупності показників, що відображають розподіл, наявність та використання ресурсів підприємства, а також його потенційні та реальні фінансові можливості. Цей стан має прямий вплив на результативність підприємницької діяльності підприємств.

Сучасні умови господарювання характеризуються високим рівнем нестабільності політики держави та законодавчої бази, невизначеністю майбутніх доходів і витрат, проблемою невпевненості в ділових партнерах, що негативно впливає на діяльність вітчизняних підприємств. Одним із способів підвищення ефективності управління підприємством є проведення якісного та своєчасного аналізу фінансового стану [16]. Аналіз дозволяє визначити прогалини й недоліки в діяльності підприємства та розробити заходи щодо їх усунення. Це, в свою чергу, сприяє формуванню фінансової стратегії управління підприємством, яка допоможе йому вижити та розвиватися в умовах невизначеності.

Таким чином, важливість оцінки фінансового стану будь-якого суб'єкта господарювання є безсумнівною. Проте в сучасних умовах господарювання багато невеликих підприємств, не здійснюють таку оцінку через відсутність кваліфікованого персоналу з досвідом у фінансовому аналізі, який би міг розумно підходити до вибору методів та підходів для її проведення. Зазвичай, рішення щодо майбутнього розвитку підприємства приймаються на інтуїтивному рівні, без належно обґрунтованих висновків щодо фінансового стану та його впливу на фінансові результати діяльності. По суті, брак обґрунтованої оцінки фінансового стану та його впливу веде до прийняття рішень на інтуїтивному рівні. Поза тим, серед проблем у сфері оцінки фінансового стану також важливо відзначити недостатню інформативність фінансової звітності. Зокрема, це стосується суб'єктів малого підприємництва, які згідно з П(С)БО 25 подають скорочений фінансовий звіт, що як наслідок, обмежує можливості отримання об'єктивних результатів та проведення фінансового аналізу [19]. Такі тенденції важко вважати позитивними, так як

вони ускладнюють можливості суб'єктів господарювання реагувати своєчасно на різні ситуації, що виникають під час проведення господарської діяльності. Крім того, обмежуються можливості пошуку й впровадження комплексу заходів підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання та для підсилення їх фінансового стану.

1.2. Особливості управління фінансовим станом підприємства

Управління фінансовим станом суб'єкта господарювання є одним з ключових функціональних напрямів системи фінансового менеджменту, що досить тісно пов'язана з іншими системами управління.

Ефективне управління фінансовим станом невід'ємно вбудоване у загальну структуру управління підприємством.

Управління охоплює всі відносини, які належать до системи фінансової діяльності господарюючого суб'єкта [42, с. 21]. Фінансовий стан підприємства, як об'єкт фінансового управління, виступає як носій фінансово-економічних відносин в будь-якій економічній системі.

Поняття «управління фінансовим станом підприємства» визначається на основі двох основних компонентів: «управління» та «фінансове управління». У визначеннях суті управління можна виділити два основні підходи: управління розглядається як система методів і принципів, а також як процес конкретної управлінської діяльності [47, с. 9].

Управління фінансовим станом підприємства передбачає систематичну, ефективну та всебічну оцінку, використовуючи різноманітні прийоми, методи, і методики аналізу. Це дозволяє здійснювати критичну оцінку фінансового стану підприємства як на конкретний момент часу (статично), так і в динаміці, порівнюючи результати протягом різних періодів часу. Такий аналіз допомагає виявити «проблемні моменти» у фінансовій діяльності та розробити найефективніші шляхи використання фінансових ресурсів та їх раціонального

розподілу.

Управління фінансовим станом підприємства, подібно до будь-якої системи управління, передбачає існування об'єкта управління. В даному випадку об'єктом управління фінансовим станом є фінансові відносини, пов'язані з грошовим обігом та фондами фінансових ресурсів, які генеруються та використовуються на всіх рівнях фінансово-господарської діяльності підприємства.

Перевірка та контроль фінансових потоків є предметом управління фінансовим станом господарюючого суб'єкта, в той час як його суб'єктом виступає фінансовий відділ системи управління та керівництво.

У практичному аспекті, управління фінансовим станом підприємства включає в себе різноманітні методи і форми, які спрямовані на ціленаправлений вплив суб'єктів управління на формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві [2, с. 11].

Через визначення змісту та принципів управління фінансовим станом, встановлюються завдання та цілі управління цим станом підприємства.

Головною метою управління фінансовим станом суб'єкта господарювання є прийняття управлінських рішень, пов'язаних зі знаходженням засобів для формування та найбільш ефективного використання фінансового потенціалу підприємства. Це є основою для досягнення високих темпів економічного зростання підприємства як у поточному, так і в перспективному періодах, а також для максимізації ринкової вартості [55].

Для досягнення цієї головної мети, управління фінансовим станом підприємства повинно вирішувати конкретні завдання (рис. 1.1).

Етапи та суть управління. Фінансовий аналіз є важливим інструментом для прогнозування та управління фінансового стану підприємства. Цей аналіз може здійснюватися як внутрішнім управлінським персоналом підприємства, так і зовнішніми аналітиками. Існують два основних види аналізу фінансового стану: внутрішній та зовнішній [7].

Рис. 1.1. Завдання управління фінансовим станом підприємства

Джерело: складено автором за матеріалами [15, с.137]

Внутрішній аналіз фінансового стану проводиться в межах самого підприємства і спрямований на оцінку його власної фінансової діяльності. Цей вид аналізу включає в себе вивчення фінансової звітності, розрахунок фінансових показників та їх інтерпретацію для внутрішнього використання.

Зовнішній аналіз фінансового стану передбачає оцінку підприємства з боку зовнішніх стейкхолдерів, таких як інвестори, кредитори, ринок акцій, аналітичні агентства тощо [46].

Обидва види аналізу є важливими для розвитку підприємства та забезпечення його стійкості на ринку.

Аналіз фінансового стану є важливою складовою фінансового менеджменту та базується на даних бухгалтерської звітності та прогнозуванні майбутніх економічних подій. Зв'язок між бухгалтерським обліком і управлінням підприємством визнавався вже давно. Відомий швейцарський фахівець І. Шер висловив таку думку: «Бухгалтерський облік є непогрішимим суддею минулого, необхідним супутником і керівником сучасності та надійним консультантом щодо майбутнього будь-якого підприємства» [63, с.31].

Це підкреслює важливість бухгалтерського обліку і аналізу фінансових даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечення

фінансової стійкості підприємства. Фінансовий аналіз допомагає керівництву отримувати інформацію про минулі та поточні фінансові результати та прогнозувати майбутні події на основі цих даних.

Для розрахунку показників і проведення фінансового аналізу використовуються дані з бухгалтерської звітності, яка включає наступні форми:

– Форма Ф-1 «Баланс» - ця форма відображає фінансове становище господарюючого суб'єкта на певний момент часу, включаючи власний капітал, активи та пасиви.

– Форма Ф-2 «Звіт про фінансові результати» - ця форма представляє фінансові результати діяльності підприємства за певний період часу, включаючи витрати, доходи, і прибутки (збитки).

– Форма Ф-3 «Звіт про рух грошових коштів» - цей звіт показує, як змінювалися грошові кошти на підприємстві протягом певного часового проміжку, включаючи операції з оборотними коштами.

– Форма Ф-4 «Звіт про власний капітал» - ця форма надає інформацію про рухи власного капіталу підприємства, включно із розділенням прибутку, внесенням власних коштів та інші зміни.

– Форма Ф-5 «Примітки для річної фінансової звітності» - ця форма містить додаткові коментарі і пояснення до основних фінансових звітів.

Всі ці форми бухгалтерської звітності є важливими джерелами інформації для аналізу фінансового стану підприємства і дають змогу оцінити його фінансову стійкість та продуктивність.

Основним завданням управління фінансовим станом є:

- аналіз фінансової стійкості підприємства та рентабельності;
- оцінка ефективності використання активів;
- аналіз динаміки, ліквідності та платоспроможності;
- оцінка ділової активності;
- аналіз ефективності використання фінансових ресурсів;
- розробка стратегій для покращення даних показників.

У процесі управління фінансовим станом підприємства використовуються три етапи: підготовчий, основний і завершальний [36].

Підготовчий включає організаційні заходи, спрямовані на забезпечення якості та оперативності аналізу. На цьому етапі визначають об'єкт та аналізу, проводять дослідження інформаційних матеріалів, що стосуються вибраного об'єкта, а також розробляють план та графік проведення аналізу.

Даний етап включає в себе визначення мети та об'єкту аналізу, що становить фазу, на якій вирішується, на які питання аналітики планують знайти відповіді після проведення аналізу. На основі цих запитань відбираються об'єкти для дослідження, які найбільше пов'язані з конкретними питаннями. Ознайомлення з матеріалами підприємства допомагає оцінити вплив проведеного аналізу і перевірити недоліки у попередніх аналітичних роботах.

Складання графіку та плану має на меті визначення термінів виконання, призначення виконавців аналізу та розподіл між ними повноважень. Також включає у себе програму аналізу із визначенням необхідної інформаційної бази. Кваліфікація та кількість виконавців залежать від обсягу та складності програми аналізу, а також від термінів проведення. Делегування обов'язків між виконавцями вимагає диференційного підходу. Переважна частина аналітичних робіт має більш-менш технічний характер (збір, систематизація, обробка інформації); їх можна виконати з використанням обчислювальної техніки або вручну без участі спеціалістів. Інші роботи (безпосередній аналіз оброблених і згрупованих даних), вимагають аналітичних і творчих здібностей, повинні виконуватися фахівцями.

Другий етап аналізу являє собою перевірку інформації на її достовірність та повноту. Обробка даних включає такі процеси: статистичну обробку, зіставлення показників, заповнення таблиць та аналітичні розрахунки. Таблиці є важливим візуальним матеріалом для аналізу, оскільки вони дозволяють побачити закономірності та тенденції в даних.

Заключний етап аналізу передбачає узагальнення даних та розробку управлінських рішень, що покликані поліпшити фінансовий стан підприємства.

На даному етапі проводиться:

- підсумкова оцінка аналізу;
- формулювання висновків та рекомендацій, спрямованих на досягнення завдань і мети аналізу;
- розробка заходів з метою виправлення виявлених недоліків та підвищення використання резервів;
- подання результатів аналізу зацікавленим особам;
- здійснення контролю за виконанням рішень, прийнятих на основі результатів аналізу.

Схематично етапи проведення економічного аналізу на підприємстві зображені на рис. 1.2.

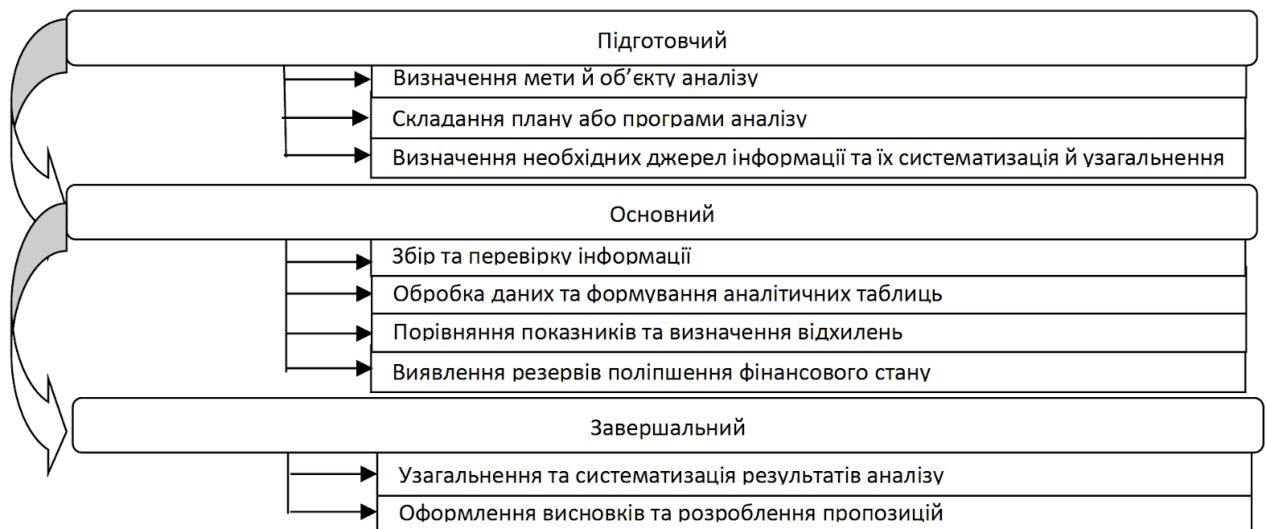

Рис. 1.2. Етапи проведення фінансового аналізу на підприємстві

Джерело: складено автором за матеріалами [45]

Таким чином, управління фінансовим станом підприємства є складною системою, яка вимагає відповідних ресурсів і кваліфікованих спеціалістів. Однак, слід враховувати, що існують фактори, які не можуть бути контрольовані, такі як погодні умови, кліматичні особливості та людський фактор.

Отже, в умовах сьогодення фінансовий стан підприємства визначається не тільки його поточною ситуацією, але й його потенціалом для розвитку у

високо конкурентному та нестабільному середовищі. Майбутні дослідження будуть спрямовані на розроблення методики оцінки рівня цього потенціалу та розробку стратегій для його розвитку, з урахуванням специфіки конкретних галузей.

1.3. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства

Сучасні підприємства потребують гнучких систем аналізу та оцінки діяльності. Фінансові, техніко-економічні а також інші показники, що використовуються в обліково-аналітичній практиці, мають істотні недоліки, як у методах оцінювання, так і у використанні в системі ефективного управління господарюючим суб'єктом. У сучасних умовах бухгалтерський облік є важливим інструментом управління господарською діяльністю. Аналітична та облікова інформація повинна бути корисною для прийняття управлінських рішень на різних рівнях управління підприємством. Для цього важливо створити та ефективно реалізувати обліково-аналітичну систему.

Для визначення позиції підприємства в економічному середовищі необхідно провести комплексну оцінку його фінансового стану, включаючи визначення економічного потенціалу. Аналіз майнового та фінансово-економічного стану підприємства надає інформаційну базу для ухвалення фінансових та управлінських рішень, пов'язаних з питаннями, такими як залучення інвестицій, купівля-продаж бізнесу, напрямки виробничого розвитку тощо.

Комплексне оцінювання господарської діяльності є характеристикою, яка отримана в результаті комплексного дослідження. Це дослідження передбачає узгоджене та одночасне вивчення сукупності характеристик, які відображають всі аспекти господарських процесів. Комплексна оцінка включає узагальнені висновки щодо результатів діяльності об'єкта виробництва на основі виявлення кількісних і якісних відмінностей в порівнянні з базовими даними (нормативами, попередніми періодами, досягненнями на інших аналогічних

об'єктах, планом, інших можливих варіантах розвитку).

В ієрархічній структурі показників підприємства, найбільш базові і прості показники розглядаються на найнижчому рівні. Вони представляють інформацію, яка безпосередньо вимірюється або розраховується. Для отримання комплексної оцінки діяльності підприємства потрібно переходити на вищі рівні ієрархії шляхом поетапного аналізу одиничних показників, їх узгодження та підсумкових оцінок. На верхньому рівні отримується комплексна оцінка, яка враховує всі аспекти діяльності підприємства. Певні аспекти діяльності підприємства відображаються у блокових (підсумкових) оцінках, тоді як результати загальної діяльності підприємства оцінюються при комплексній оцінці. Формування підсумкових та комплексних оцінок вимагає синтезу оцінок на різних рівнях ієрархії, заснованого на використанні різних видів середніх значень.

У складі управління, обліково-аналітичне забезпечення забезпечує важливу інформацію, яка використовується для планування, моніторингу поточної діяльності підприємства, його тактики і стратегії. Ця інформація дозволяє раціонально використовувати ресурси та вимірювати результати діяльності.

У науковій літературі можуть існувати різні підходи до трактування поняття "обліково-аналітичне забезпечення" залежно від галузі науки та контексту дослідження.

Горбачова О. М. визначає, обліково-аналітичне забезпечення як концептуальну модель, що включає в себе взаємопов'язані обліково-аналітичні процедури. Ця модель використовується для забезпечення необхідною інформацією органи управління корпорації з метою керування та прийняття стратегічних рішень. Такий підхід відображає важливість обліково-аналітичного забезпечення у сучасному бізнесі та управлінні [10, с.97].

Захарова Н.Ю. стверджує, що обліково-аналітичне забезпечення - це «інтегрована система обліку та аналізу, яка систематизує інформацію для обґрунтування бізнес-стратегії, координації напрямів перспективного розвитку

підприємства, системної оцінки ефективності реалізації оперативно-тактичних та стратегічних управлінських рішень» [15, с.130].

Визначення Юзви Р. П. розкриває поняття «обліково-аналітичного забезпечення» як систему, що включає в себе облікові і аналітичні процеси, об'єднані в єдину обліково-аналітичну систему. Ця система спрямована для задоволення інформаційних потреб користувача за допомогою обробки первинної інформації, з метою узагальнення згідно з визначеними цілями. Вона включає в себе різні аспекти, такі як ергономічні, математичні, методичні, організаційні, нормативно-правові, програмні, і технічні засоби, які використовуються для забезпечення функціонування цієї системи [61, с.188]. Згідно з поглядом Кирилова І. М., обліково-аналітичне забезпечення управління може бути розглянуте як комплекс взаємопов'язаних структурних елементів, які утворюють єдиний та безперервний процес створення ефективної системи аналізу, обліку та контролю ключових показників діяльності підприємства. Ця система спрямована на забезпечення ефективного управління і прийняття стратегічних рішень шляхом забезпечення належного обліку, аналізу і контролю важливих аспектів діяльності підприємства.

Мета комплексної оцінки фінансового стану підприємства - визначити його економічний потенціал і позицію на ринку. Ця оцінка надає необхідну інформацію для прийняття управлінських і фінансових рішень. Особливо важливою стає така оцінка в нестабільних умовах, де вибір методологічних підходів до фінансового обліку вимагає особливої уваги, адже важливо мати надійні показники, які можна порівнювати. Тому процес вибору облікових принципів, методів та прийомів для формування показників бухгалтерської фінансової звітності стає критично важливим і потребує особливої уваги [29, с.66].

Об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства може бути досягнута лише шляхом розрахунку фінансових показників, які служать індикаторами його діяльності. Оскільки аналіз одного показника не надає повної картини про фінансовий стан, використовується система показників, які впорядковані за

певними критеріями. Кожен показник в цій системі характеризує якісну та кількісну сторону розвитку або стану підприємства і взаємодіє з іншими показниками, при цьому не повторюючи їх. Це дозволяє отримати комплексну оцінку фінансового стану підприємства, що є більш об'єктивною та інформативною інтерпретацією його фінансової діяльності.

Аналіз системи показників надає можливість не лише досліджувати окремі складові цієї системи, але і отримувати відомості про розвиток певного явища у цілому завдяки взаємодії окремих його аспектів.

Кількість та склад показників, які включають до системи, визначаються в залежності від мети та завдань аналізу, обмежень в часі, наявності інформаційних ресурсів, доступних технічних можливостей тощо. Підбір необхідних показників для аналізу є складним завданням, оскільки вимагає досягнення оптимального балансу між витратами на збір та обробку даних і досягнутим результатом аналізу. Певною мірою система показників стає стійкою, але з урахуванням зміни завдань, економічної ситуації, змін у зовнішніх та внутрішніх умовах діяльності, вона може розширюватися новими показниками [26, с.199].

Для забезпечення достовірності оцінки системи показників повинні відповідати таким вимогам:

1. Верифікаційність. Система показників повинна бути верифікованою, тобто можливо провести перевірку її достовірності та переконатися в правильності результатів. Це передбачає зрозумілість алгоритму розрахунку та доступність необхідної інформації для цієї перевірки.

2. Взаємозв'язок. Показники мають мати взаємозв'язок між собою, тобто вони повинні відображати змістовний або внутрішній зв'язок між складовими системи, що дозволяє їх об'єднувати в єдиний аналітичний контекст.

3. Охоплення. Система показників повинна включати всі аспекти або сторони, що досліджуються в межах суб'єкта або явища.

Під час формування системи показників слід керуватися наступними принципами:

- включення часткових та узагальнюючих показників: Система повинна включати як часткові показники, які описують конкретні аспекти діяльності підприємства, так і узагальнюючі показники, що характеризують загальний напрямок або сторону роботи підприємства. Узагальнюючі показники можуть бути розкладені на ряд часткових для більш детального аналізу;

- оптимальність складу показників: Сукупність показників повинна бути оптимальною для конкретного підприємства, тобто не повинна бути занадто великою, щоб забезпечити доступність для аналізу. В той же час, вона повинна включати ключові показники, які важливі для оцінки фінансового стану і діяльності підприємства;

- взаємовідповідність та незалежність: Показники системи повинні доповнювати один одного і не повинні дублювати інші показники. Вони повинні бути істотними та мало корелюючими між собою (коефіцієнт кореляції не більше 0,85), щоб забезпечити чіткість та не перевантаження системи;

- використання відносних показників: Система повинна включати як абсолютні, так і відносні показники. Відносні показники дозволяють порівнювати об'єкти, що є непорівнюваними за абсолютними величинами, і враховувати вплив загальноекономічних факторів. Вони допомагають покращити статистичні властивості показників і спрощують їх аналіз;

- аналітичність: Система повинна бути максимально аналітичною і забезпечувати можливість оцінки поточного фінансового стану підприємства і перспектив його розвитку. Для цього важливо включати показники, що використовуються в традиційному аналізі, використовувати однозначні алгоритми розрахунку та використовувати бухгалтерський облік та звітність як джерело інформації [12, с.269].

У національній та міжнародній сфері використовуються різноманітні стратегії при формуванні системи показників для аналізу фінансового стану підприємств. З інформації, що подається у фінансових звітах у вигляді абсолютних значень, можна вивести понад 200 відносних аналітичних показників, які можна використовувати для оцінки фінансового положення.

Однак на практиці використовуються менше ніж 80 з них. При виборі цих показників керуються конкретними критеріями, такими як максимальна інформативність і припустима взаємозалежність. Крім того, можливо групувати ці показники відповідно до різних аспектів підприємницької діяльності, які вони допомагають оцінити.

Дослідження зарубіжної та вітчизняної літератури підтверджує різноманітність підходів до створення системи показників для оцінки фінансового стану підприємств. Ці підходи можуть включати від 3 до 10 підсистем, залежно від конкретних методик та цілей аналізу.

За нашим переконанням, оцінка фінансового стану підприємства може бути здійснена шляхом аналізу шести груп показників, призначених для характеристики різних аспектів діяльності господарюючих суб'єктів:

Аналіз фінансового стану підприємства можна провести, оцінюючи шість груп показників, кожна з яких відображає окремий аспект його діяльності:

- індикатори майнового стану - надають інформацію про склад і структуру капіталу підприємства як в статичному, так і в динамічному вимірі. Вони допомагають визначити технічний та фізичний стан основних засобів, а також тип відтворення та ефективність їх використання;

- оцінка показників ліквідності - вказують на здатність підприємства конвертувати активи в грошові кошти в найкоротший строк з мінімальними транзакційними витратами;

- фактори фінансової стійкості - використовуються для оцінки можливості підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами протягом певного періоду часу;

- показники ділової активності - допомагають визначити ефективність використання інвестованих коштів і вказують, які активи внесли найбільший внесок у покращення діяльності підприємства;

- показники прибутковості (рентабельності) - оцінюють ефективність фінансової діяльності підприємств;

- показники ринкової активності (для акціонерних товариств) - вказують

на положення підприємства на фондовому ринку [53, с.111].

Кожна з наведених груп показників включає в себе ряд аналітичних коефіцієнтів, основні з яких подані у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Система показників оцінки фінансового стану підприємства

Підсистема індикаторів	Аналітичні показники
1. Індикатори майнового стану	<ul style="list-style-type: none"> - Динаміка обігу основних засобів (процес оновлення та вибуття основних засобів) - Ефективність використання основних засобів (віддача, потужність та озброєність основними засобами) - Стан основних засобів (рівень зносу і термін придатності) - Структура оборотних активів (відсоткове співвідношення основних засобів у загальних активах, обігових засобів у собівартості; довгострокових фінансових інвестицій серед активів; рухомість активів)
2. Фактори фінансової стійкості	<ul style="list-style-type: none"> - Активи, здатні до обертання власного капіталу. - Аспекти фінансування. - Індикатори фінансової міцності. - Коефіцієнти автономії та незалежності. - Рівень фінансового левериджу. - Стратегії інвестування власних та довгострокових ресурсів.
3. Показники ділової активності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коефіцієнти оборотності: <ul style="list-style-type: none"> - Оборотність активів. - Оборотність дебіторської заборгованості. - Оборотність запасів. - Оборотність кредиторської заборгованості. - Оборотність оборотних коштів. 2. Тривалість циклів: <ul style="list-style-type: none"> - Тривалість операційного циклу. - Тривалість фінансового циклу. 3. Тривалість обороту: <ul style="list-style-type: none"> - Тривалість одного обороту активів. - Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості. - Тривалість одного обороту запасів. - Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості. - Тривалість одного обороту оборотних коштів.
4. Оцінка показників ліквідності	<p>Ліквідність розглянута в аспектах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Абсолютної. - Деталізованої. - Загальної. - Поточної заборгованості.
5. Позиція підприємства на ринку цінних паперів	<ul style="list-style-type: none"> - Дивідендний вихід. - Дивідендна дохідність акції. - Коефіцієнт котирування акції. - Прибуток на акцію.

Кожен індикатор несе важливе значення та впливає на формування фінансового стану підприємства. Його значущість визначає внесок у загальну картину. Тому важливо проводити аналіз системи показників, оскільки окреме вивчення кожного з них не дозволяє отримати повноцінний висновок щодо загального стану підприємства.

Використання системи показників стає проблематичним через необхідність проведення значної кількості розрахунків, що ускладнює її практичне впровадження. Крім того, існує "порог складності", який обмежує об'єктивну оцінку фінансового стану підприємства, дозволяючи аналізувати одночасно лише обмежену кількість параметрів, зазвичай в межах 3-7. Занадто велика кількість показників може призвести до додаткових витрат часу на їхній розрахунок та аналіз, включаючи вивчення взаємозалежностей між ними.

Розв'язанням цієї проблеми є використання інтегрального показника, який визначає фінансовий стан підприємства як абсолютно стійкий, нормальний, нестійкий або критичний. Це дозволяє уникнути протиріччя у висновках, що можуть виникнути при розгляді окремих груп показників. Проте, процес розробки інтегрального показника пов'язаний із методологічними труднощами.

Висновки до розділу 1

Під час вивчення теоретико-методичних підходів до управління фінансовим станом підприємства були зроблені наступні висновки:

1. Аналіз теоретичних основ управління фінансовим станом підприємства підтвердив його важливість як ключового фактору для пошуку можливостей розвитку підприємства. Цей аналіз корисний для персоналу підприємства, а також для зовнішніх незалежних оцінювачів. Були розглянуті заходи для покращення фінансового стану та визначені напрями розвитку для забезпечення стабільної діяльності підприємства. Також було визначено важливі аспекти, такі як завдання та інформаційна база, які визначають управління фінансовим станом.

2. Були визначені основні завдання для оцінки та аналізу ефективності управління фінансовим станом підприємства, зокрема: дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства; аналіз ефективності використання майна; оцінка динаміки та стану ліквідності та платоспроможності; дослідження ділової активності підприємства; визначення ефективності використання фінансових ресурсів; розроблення заходів, спрямованих на покращення отриманих показників.

3. Визначено етапи управління фінансовим станом підприємства, які включають підготовчий, основний і завершальний етапи. Для успішного проведення цих етапів важливо враховувати наступні моменти: визначення мети та об'єкта аналізу; складання плану програми аналізу; збір та перевірка інформації; обробка даних та формування аналітичних таблиць; порівняння показників та визначення відхилень; виявлення резервів поліпшення фінансових показників; узагальнення та систематизація результатів аналізу; оформлення та надання висновків; розроблення пропозицій.

4. Визначено, що фінансовий стан підприємства може бути оцінений широким спектром показників, які разом визначають його надійність як ділового партнера.

РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ЕЛІКСЕЛЬ ЕНТЕРПРАЙЗ» ЗА 2018-2022 РОКИ

2.1. Аналіз майнового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» та його фінансової стійкості

Фінансова діяльність ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» пов'язана з проведенням оцінки фінансового стану й виявленням потенційних можливостей збільшення прибутку на підставі об'єктивного та своєчасного аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання.

Фінансовий стан суб'єкта господарювання та його стабільність значною мірою залежать від того, яке саме майно є в розпорядженні підприємства, у які активи вкладено його капітал, та який дохід вони приносять. Керівництво підприємства має чітко уявляти в які сфери діяльності буде вкладати свій капітал, за рахунок яких джерел ресурсів здійснювати свою діяльність.

Джерелами використаної інформації для проведення комплексного фінансового аналізу даної роботи є бухгалтерська документація підприємства та його фінансова звітність. На основі цієї інформації, розраховано показники майнового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки та їх динаміка наведена в табл. 2.1

Таблиця 2.1

Динаміка майнового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,805	0,842	0,427	0,366	0,398	-0,406	0,032
Частка основних засобів в активах	0,0	0,0	0,052	0,049	0,043	0,043	-0,007

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,0	0,0	0,028	0,028	0,013	0,013	-0,015
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0	0,0	0,010	0,001	0,002	0,002	0,001
Частка оборотних виробничих активів	0,805	0,842	0,427	0,366	0,398	-0,406	0,032
Коефіцієнт мобільності активів	0,0	0,0	18,206	19,242	22,390	22,390	3,148

Дані табл. 2.1. свідчать, що частка обігових коштів у виробничій сфері загалом за досліджуваний період зменшилась на 0,406, а протягом 2021-2022 років – збільшилась на 0,032. Найбільше значення показника спостерігається протягом 2019 року – 0,842.

Частка основних засобів в активах підприємства протягом 2018-2019 років була відсутня, це пов'язано з тим, що підприємство було засновано наприкінці 2017 року і протягом перших двох років своєї діяльності функціонувало за рахунок орендованих основних засобів. У 2020 році ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» закупило основних засобів на 400,7 тис. грн., що у загальній сукупності активів склало 5,2%. Проте, протягом наступних років внаслідок зносу основних засобів, а також перевищення темпу приросту оборотних активів над необоротними, частка основних засобів в активах підприємства знизилась до 0,043, що на 0,007 менше ніж у 2021 році.

Коефіцієнт зносу основних засобів протягом 2020-2021 років склав 0,028, а у 2022 році знизився на 0,015 і склав 0,013, що відповідає граничному значенню (<50 %). При цьому на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» спостерігаються дуже низькі значення коефіцієнта оновлення основних засобів. Найбільше основні засоби оновлювались у 2020 році, а значення показника склало 0,010. А у 2022 році даний коефіцієнт склав 0,002, що на 0,001 більше ніж у 2020 році.

Частка оборотних виробничих активів протягом 2018-2019 років зростає із 0,805 у 2018 році до 0,842 у 2019 році і набула свого найбільшого за досліджуваний період значення. У 2022 році дана частка зменшилась до 0,398,

що на 0,406 менше ніж у 2018 році, проте на 0,032 більше ніж у 2021 році.

Коефіцієнт мобільності активів за відсутності основних засобів у 2018-2019 роках становив 0. А протягом 2020-2022 років зростає із 18,206 до 22,390 відповідно. Зростання мобільності говорить про те, що ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» зможе змінити структуру активів протягом більш короткого періоду часу.

Складовою частиною фінансового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є його фінансова стійкість, вона також виступає її основою та визначальним фактором. Загалом, забезпечення стабільного фінансового стану на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» можливе тільки на основі сталого розвитку господарюючого суб'єкта, в якому створені всі умови для реалізації фінансового механізму, який здатний адаптуватися до зміни умов як внутрішнього так і зовнішнього середовища. Проведемо аналіз абсолютних й відносних показників фінансової стійкості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».

За даними табл. 2.2 можна дійти висновку, що у 2018-2019 роках, а також 2022 році власних оборотних коштів було недостатньо для фінансування оборотних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».

Таблиця 2.2

Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки, тис. грн.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 рік/ 2018 рік
1	2	3	4	5	6	7
1. Власний капітал	-111,3	-263,3	3565,2	3860,9	4008,1	4119,4
2. Необоротні активи	0	0	400,7	405,8	501,1	501,1
3. Власні обігові кошти	-111,3	-263,3	3164,5	3455,1	3507	3618,3
4. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0
5. Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів	-111,3	-263,3	3164,5	3455,1	3507	3618,3
6. Короткострокові кредити	0	0	0	0	0	0
7. Зальний обсяг основних джерел покриття запасів	-111,3	-263,3	3164,5	3455,1	3507	3618,3

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7
8. Запаси	180,7	429,1	3112,8	2860,5	4469	4288,3
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	-292,0	-692,4	51,7	594,6	-962,0	-670,0
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових зобов'язань	-292,0	-692,4	51,7	594,6	-962,0	-670,0
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів	-292,0	-692,4	51,7	594,6	-962,0	-670,0
12. Запас стійкості фінансового стану, днів	-6870,59	-460,58	2,82	22,34	-36,18	6834,41
13. Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів, коп.	-1,61	-1,62	0,02	0,21	-0,22	1,40

Нестача власних оборотних коштів у 2019 році була найбільшою і складала 692,4 тис. грн., що на 400,4 більше ніж у 2018 році. Причиною нестачі була відсутність на підприємстві власних оборотних коштів. Проте, у 2021 році надлишок основних джерел покриття становив 594,6 тис. грн., що на 542,9 тис. грн. більше ніж у 2020 році. Протягом 2022 року ситуація знов погіршується і на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» присутня нестача основних джерел покриття в розмірі 962,0 тис. грн. Дана нестача сформувалась за рахунок перевищення обсягу запасів підприємства над сумою основних джерел покриття, які представлені тільки власними обіговими коштами.

Відповідно, запас стійкості фінансового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» в днях має протягом 2018, 2019, 2022 років від'ємне значення. У 2018 році значення даного показника є найменшим і складає -6870,59 дні, а у 2022 році – -36,18 днів, що на 6833,79 днів більше аніж у 2018 році, і 242,4 дні більше ніж у 2019 році. Проте, у 2021 році запас стійкості фінансового стану склав 22,34 дні, що на 19,52 дні більше ніж у 2020 році.

Аналогічна тенденція спостерігається на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» і з нестачею коштів на 1 грн. запасів. Зокрема, у 2022 році даний показник склав – -0,22 грн., що на 1,40 грн. більше ніж у 2018 році, проте 0,43 грн. менше ніж у

2019 році.

У процесі функціонування господарюючий суб'єкт може мати різну фінансову стійкість, в свою чергу яку поділяють на чотири різні типи. Для зручності визначення типу фінансової стійкості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» доцільно представити розраховані показники в табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Визначення типу фінансової стійкості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки, тис. грн.

Тип фінансової стійкості	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Абсолютна стійкість	180,7<-111,3	429,1<-263,3	3112,8<3164,5	2860,5<3455,1	4469<3507
Нормальна стійкість	180,7<-111,3	429,1<-263,3	3112,8<3164,5	2860,5<3455,1	4469<3507
Нестійкий фінансовий стан	180,7<-111,3	429,1<-263,3	3112,8<3164,5	2860,5<3455,1	4469<3507
Кризовий фінансовий стан	180,7<-111,3	429,1<-263,3	3112,8<3164,5	2860,5<3455,1	4469<3507

Отже, ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» протягом 2018, 2019, 2022 років мало кризовий фінансовий стан. Це вказує на нездатність досліджуваного підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Проте, протягом 2020-2021 років фінансова стійкість ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є абсолютною. Кризовий фінансовий стан підприємства у 2022 році може стати причиною неприпустимого фінансового стану в поточному періоді і в свою чергу це може призвести до втрати в довгостроковій перспективі фінансової рівноваги. Відтак керівництву ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» необхідно реалізовувати заходи щодо підтримки належної фінансової стійкості.

У дослідженні фінансового стану підприємства окрім аналізу абсолютних показників необхідно використовувати аналіз відносних величин фінансової стійкості, адже вони характеризують ступінь залежності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» від зовнішніх кредиторів. При цьому власники будь-якого суб'єкта господарювання зацікавлені в мінімізації позикових ресурсів в

загальному обсязі джерел фінансування й в оптимізації власного капіталу. Кредитори здійснюють оцінку фінансової стійкості підприємства-позичальника за величиною його власного капіталу, а також можливості попередження банкрутства.

Також, за допомогою аналізу коефіцієнтів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки можна виявити сильні й слабкі позиції підприємства. Вказані дані підприємству варто використовувати задля контролю його діяльності, а також щоб не допустити банкрутства. Результати проведених розрахунків показників оцінки фінансової стійкості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка відносних показників фінансової стійкості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки, тис. грн.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Власні обігові кошти (функціонуючий капітал)	-111,3	-263,3	3164,5	3455,1	3507,0	3618,3	51,9
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-0,496	-0,517	0,434	0,442	0,313	0,808	-0,130
Маневреність робочого капіталу	-1,624	-1,630	0,984	0,828	1,274	2,898	0,446
Маневреність власних обігових коштів	-0,057	-0,007	0,064	0,038	0,040	0,097	0,003
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	-0,616	-0,614	1,017	1,208	0,785	1,401	-0,423
Коефіцієнт покриття запасів	0,331	0,429	2,103	2,510	2,105	1,774	-0,405
Коефіцієнт фінансової незалежності	-0,496	-0,517	0,463	0,470	0,342	0,838	-0,128
Коефіцієнт фінансової залежності	-2,018	-1,935	2,159	2,128	2,924	4,942	0,797
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,000	1,000	0,888	0,895	0,875	-0,125	-0,020
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	1,496	1,517	0,537	0,530	0,658	-0,838	0,128
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,331	-0,341	0,863	0,887	0,520	0,851	-0,367
Коефіцієнт фінансової стійкості	-0,496	-0,517	0,463	0,470	0,342	0,838	-0,128

За період 2018-2022 рр. власні обігові кошти підприємства збільшилися на 3618,3 тис. грн. При цьому коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами складає у 2022 році 0,313, що на 0,808 більше ніж у 2018 році, проте на 0,130 менше ніж у 2021 році. Динаміка зміни даного показника свідчить про зниження фінансової стійкості й стабільності підприємства.

Такі показники ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за даними 2022 року, як коефіцієнт фінансової незалежності – 0,342 (оптимальне значення $> 0,5$) та коефіцієнт залежності – 2,924 (оптимальне значення < 2) не відповідають нормативним значенням та й в динаміці тенденції їх змін свідчать про потенційну загрозу фінансовій стійкості підприємства. Зокрема, у 2021 році коефіцієнт фінансової незалежності наближувався до нормативного значення і склав 0,470. Тобто, власний капітал на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» в цьому році склав 47,0% в загальній кількості джерел фінансування активів.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу знизившись у 2021 році до 0,530, знову зріс до позначки 0,658, що на 0,838 менше ніж у 2018 році, проте на 0,128 більше ніж у 2021 році.

Коефіцієнт фінансової стабільності (фінансування) у 2022 році склав 0,520, що на 0,851 більше ніж у 2018 році, проте на 0,367 менше ніж у 2021 році. Тенденція останніх двох років свідчить про зниження рівня забезпеченості заборгованості власними коштами ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» та характеризує незначне перевищення власних коштів підприємства над позиковими і є свідченням зниження фінансової стійкості.

Маневреність робочого капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» значно перевищує маневреність власних обігових коштів, яка у 2022 році складає 0,040, що на 0,097 більше ніж у 2018 році та на 0,003 більше ніж у 2021 році. Дана тенденція характеризує збільшення частки власного капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», що призводить до прискорення оборотності обігових коштів.

Коефіцієнт фінансової стійкості зменшився впродовж останніх років до 0,342, але ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» працює більш менш стабільно і має

стабільний дохід.

Таким чином, можна зробити висновок, що найбільш фінансово стійким підприємство було у 20220-2021 роках. При цьому варто відмітити, що на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» присутня достатньо висока кількість запасів, які мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, тому варто більш детально дослідити здатність підприємства розраховуватись із своїми зобов'язаннями.

2.2. Аналіз ліквідності й ділової активності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз»

Для того щоб визначити наскільки ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» може відповідати за своїми зобов'язаннями потрібно провести розрахунок та дослідити динаміку показників ліквідності суб'єкта господарювання та провести аналіз ліквідності його балансу.

Для розрахунку ліквідності балансу, перш за все, потрібно згрупувати активи та пасиви ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» на основі даних його фінансової звітності.

Таблиця 2.5

Склад активів за рівнем ліквідності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки, тис. грн.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Високоліквідні (A ₁)	6,3	1,8	202,3	130,6	141,9	135,6	11,3
Швидколіквідні (A ₂)	37,6	78,7	3980,0	4817,3	6608,8	6571,2	1791,5
Повільноліквідні (A ₃)	180,7	429,1	3112,8	2860,5	4469,0	4288,3	1608,5
Важколіквідні (A ₄)	0	0	400,7	405,8	501,1	501,1	95,3
Всього активів	224,6	509,6	7695,8	8214,2	11720,8	11496,2	3506,6

За даними табл. 2.5 видно, що загалом активи ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» протягом досліджуваного періоду зростають до 11720,8 тис. грн. При цьому високоліквідні активи мають тенденцію до зростання у 2020 році і

зниження у 2021 році. У 2022 році обсяг високоліквідних активів склав 141,9 тис. грн., що на 135,6 тис. грн. більше ніж у 2018 році і на 11,3 тис. грн. більше ніж у 2021 році.

При коливанні обсягу високоліквідних активів, швидко ліквідні з кожним роком зростають. Зокрема, у 2022 році їх обсяг склав 6608,8 тис. грн., що на 6571,2 тис. грн. більше ніж у 2018 році та на 1791,5 тис. грн. у 2021 році. Тобто, можливі грошові кошти накопичуються на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у вигляді дебіторської заборгованості, що в свою чергу негативно впливає на ліквідність балансу підприємства.

Зростає і обсяг повільно ліквідних активів, хоч не такими швидкими темпами в абсолютному вимірі. Загалом, протягом 2018-2022 років, їх обсяг зростає на 4288,3 тис. грн. і складає на кінець періоду 4469,0 тис. грн., що безперечно являється негативним явищем. Однак варто також відмітити й те, що повільноліквідні активи ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у 2018-2022 роках зростають повільними темпами і у 2022 році їх вартість складає всього 501,1 тис. грн., що на 95,3 тис. грн. більше ніж у 2021 році. Тобто, важко ліквідні активи займають незначну частку у загальній структурі активів (4,28% у 2022 році), а переважають на підприємстві – швидколіквідні активи, частка яких у 2022 році складає 56,39%.

Провівши аналіз складу зобов'язань ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», згрупованих за терміновістю оплати згідно табл. 2.6, відмітимо, що у підприємства відсутні коротко- та довгострокові пасиви. Найбільш термінові зобов'язання ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» загалом за досліджуваний період збільшились в динаміці на 7376,8 тис. грн. і склали у 2022 році 7712,7 тис. грн. Це відбулось в основному завдяки зростанню кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги.

Сума постійних пасивів у 2018-2019 роках має від'ємне значення, оскільки сума отриманого підприємством нерозподіленого збитку перевищила обсяг зареєстрованого капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз». Протягом 2020-2022 років обсяг постійних пасивів зростає до 4008,1 тис. грн., що на 4119,4

тис. грн. більше ніж у 2018 році і на 147,2 тис. грн. більше ніж у 2021 році. Дане зростання було забезпечене ростом зареєстрованого капіталу підприємства з 50 тис. грн. до 3823,7 тис. грн.

Таблиця 2.6

Склад зобов'язань за терміновістю оплати ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки, тис. грн.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Найбільш термінові (П1)	335,9	772,9	4130,6	4353,3	7712,7	7376,8	3359,4
Короткострокові (П2)	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові (П3)	0	0	0	0	0	0	0
Постійні (П4)	-111,3	-263,3	3565,2	3860,9	4008,1	4119,4	147,2
Разом	224,6	509,6	7695,8	8214,2	11720,8	11496,2	3506,6

Отже, зіставивши відповідні групи активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», що згруповано за ознакою ліквідності із відповідною групою зобов'язань, що згруповано за терміновістю оплати визначимо ліквідність балансу досліджуваного підприємства (табл. 2.7)

Таблиця 2.7

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки, тис. грн.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
За 1 групою (А1-П1)	-329,6	-771,1	-3928,3	-4222,7	-7570,8	-7241,2	-3348,1
За 2 групою (А2-П2)	37,6	78,7	3980,0	4817,3	6608,8	6571,2	1791,5
За 3 групою (А3- П3)	180,7	429,1	3112,8	2860,5	4469,0	4288,3	1608,5
За 4 групою (П4-А4)	-111,3	-263,3	3164,5	3455,1	3507,0	3618,3	51,9

Отже, баланс ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» вважається ліквідним, якщо виконуються такі наступні умови: $A1 > P1$, $A2 > P2$, $A3 > P3$, $A4 < P4$. Проте,

протягом всього досліджуваного періоду спостерігається від'ємне значення за першою групою, що в свою чергу свідчить про те, що перша умова ліквідності балансу не виконується, оскільки найбільш термінові зобов'язання перевищують найбільш ліквідні активи ТОВ «Еліксель Ентерпрайз». При цьому, протягом 2018-2022 років ця різниця постійно зростає і досягає 7570,8 тис. грн., що на 7241,2 тис. грн. більше ніж у 2018 році і на 3348,1 тис. грн. більше ніж у 2021 році.

За 2 групою відбувається виконання умови ліквідності балансу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», а це свідчить про те, що швидколіквідні активи ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» перевищують короткострокові зобов'язання.

Виконання третьої умови ліквідності балансу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» пов'язано із перевищенням повільно ліквідними активами довгострокових зобов'язань. Якщо у 2018 році повільноліквідні активи перевищували довгострокові зобов'язання на 180,7 тис. грн., то у 2022 році дане перевищення склало 4469,0 тис. грн., тобто на 3618,3 тис. грн. більше.

Протягом 2018-2019 років спостерігається невиконання четвертої умови, яка виступає гарантом мінімальної умови фінансової стійкості, а саме наявності власного оборотного капіталу. Проте у 2020-2022 роках ситуація покращується і у 2022 році важко ліквідні активи перевищують постійні пасиви на 3507,0 тис. грн., що на 51,9 тис. грн. більше ніж у 2021 році. Тому, можна стверджувати, що баланс досліджуваного підприємства у 2020-2022 роках не є абсолютно ліквідним, проте за перегляду ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» політики управління запасами підприємства, є можливість значно покращити ситуацію з ліквідністю.

В подальшому для оцінки фінансового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» розрахуємо показники ліквідності відносні коефіцієнти ліквідності, а їх динаміку представимо у табл. 2.8.

Отже, динаміка всіх показників ліквідності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є негативною у 2022 році в порівнянні з 2021 роком і відображає їх зменшення. Варто відмітити, що у 2018-2019 роках усі показники ліквідності є меншими за

нормативні значення і свідчать про низьку платоспроможність підприємства. Це можна пояснити початком функціонування підприємства з подальшим нарощенням потужностей.

Таблиця 2.8

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	0,669	0,659	1,766	1,794	1,455	0,786	-0,339
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,131	0,104	1,013	1,137	0,875	0,745	-0,261
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,019	0,002	0,049	0,030	0,018	-0,001	-0,012
Співвідношення короткострокової дебіт. та кред. заборгованості	0,141	0,162	1,126	1,212	0,604	0,463	-0,608

Так, коефіцієнт поточної ліквідності мав найбільше значення у 2021 році – 1,794 та відповідав нормативу ($\geq 1,5$). Проте, у 2022 році його значення зменшилось на 0,339 і склало 1,455, що негативно відобразилось на ліквідності підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом 2020-2021 років перевищує 1 і становить 1,013 і 1,137 відповідно. Значення даного показника є більшим за норматив (0,6-1,0) і у 2022 році, проте становить 0,875. Це свідчить про наявність у суб'єкта господарювання ліквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом всього аналізованого періоду на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» має досить низьке значення, що не відповідає нормативу в 0,25-0,3 і у 2022 році становить лише 0,018, що на 0,001 менше ніж у 2018 році і на 0,012 менше ніж у 2021 році. Тобто на кінець досліджуваного періоду підприємство зможе погасити за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів лише 1,8% поточних зобов'язань.

Ділова активність ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» виявляється в динаміці його розвитку, досягненні ним цілей, що відображають натуральні й вартісні показники, розширенні ринків збуту продукції та в ефективному використанні економічного потенціалу (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Показники ділової активності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Оборотність активів (коефіцієнт трансформації)	0,14	1,47	1,61	1,20	0,96	0,82	-0,24
Період одного обороту активів (днів)	2648,24	244,19	223,55	298,94	374,84	-2273,39	75,90
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,14	1,47	1,69	1,27	1,01	0,87	-0,26
Період одного обороту обігових коштів (днів)	2648,24	244,19	212,63	283,79	357,79	-2290,44	74,00
Коефіцієнт оборотності запасів	0,17	1,78	3,73	3,21	2,61	2,44	-0,60
Період одного обороту запасів (днів)	2125,88	202,82	96,49	112,24	137,82	-1988,06	25,58
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	1,15	10,78	3,29	2,20	2,28	1,13	0,08
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	312,94	33,39	109,38	163,92	158,18	-154,76	-5,74
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,04	0,42	0,83	0,64	0,48	0,44	-0,16
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	8729,41	858,23	431,47	559,73	749,07	-7980,34	189,34
Період операційного циклу (днів)	2438,82	236,21	205,88	276,15	296,00	-2142,83	19,84
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	-0,26	-2,89	4,00	2,58	2,43	2,70	-0,15
Період обороту власного капіталу	-1368,24	-124,59	89,96	139,53	147,96	1516,20	8,43

Як видно з табл. 2.9, кожна вкладена гривня активів ТОВ «Еліксель

Ентерпрайз» принесла у 2018 році майже 14 коп. реалізованої продукції. Проте, поступово коефіцієнт оборотності активів зростає на 1,47 і складає у 2020 році 1,61. Проте, протягом 2021-2022 років даний показник зменшується до 0,96, що на 0,24 менше ніж у 2021 році, проте на 0,82 більше ніж у 2018 році. Тобто, протягом останніх двох років досліджуваного періоду спостерігається зменшення кількості обертів активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за рік і, відповідно, зниження прибутковості його активів, що безперечно є негативною тенденцією.

На ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» протягом 2018-2022 років аналогічні негативні тенденції спостерігаються за наступними показниками:

– найшвидшими темпами серед усіх коефіцієнтів оборотності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» зменшувалась швидкість обертання запасів. У 2020 році коефіцієнт склав 3,73 оберти, проте поступово з кожним наступним роком він зменшився на 1,12 оберти і становив 2,61 оберти. Відповідно, зниження коефіцієнта оборотності матеріальних запасів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є наслідком відносного зростання виробничих запасів і незавершеного виробництва підприємства, а також зниження попиту на його готову продукцію;

– поступово зменшувалась з 2021 року швидкість обертання обігових коштів. Так, у 2022 році даний показник склав 1,01, що на 0,26 менше ніж у 2021 році, проте на 0,87 більше ніж у 2018 році.

Оборотність дебіторської заборгованості була найвищою у 2019 році і складала 10,78. Проте в подальшому значення показника зменшується до 2,28 у 2022 році, однак даний рівень показника є більшим ніж у 2018 році на 1,13 і більшим ніж у 2021 році на 0,08. Значення оборотності дебіторської заборгованості залежить від ефективності системи контролю на підприємстві, яка забезпечує своєчасність надходження оплати, а також від кредитної політики підприємства.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості був найвищим у 2020 році і складав 0,83. Проте, поступово його значення зменшується до 0,48 у

2022 році. В динаміці зниження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» свідчить про погіршення розрахунково-платіжної дисципліни суб'єкта господарювання у відносинах з постачальниками, бюджетом, персоналом підприємства, позабюджетними фондами, іншими кредиторами.

Значне перевищення коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості є підтвердженням ефективної роботи суб'єкта господарювання з покупцям-боржниками. Наочно зобразимо динаміку показників ділової активності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» на рис. 2.1.

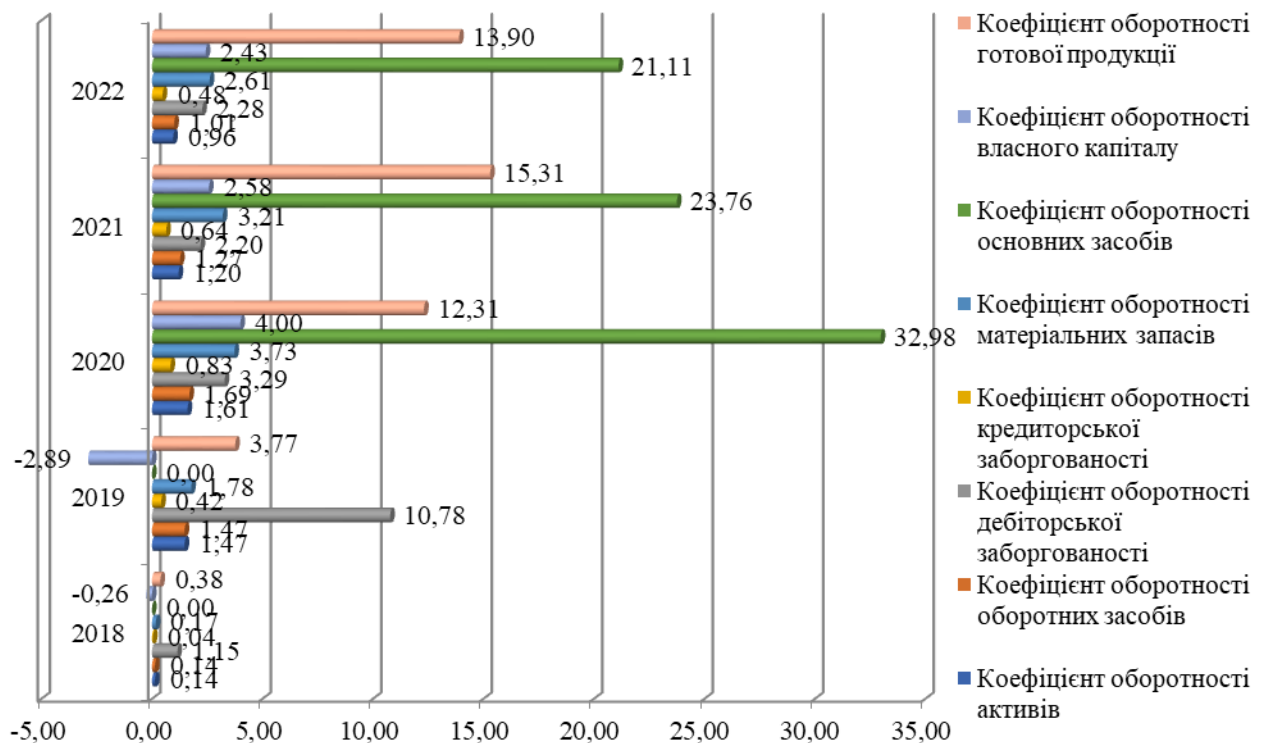

Рис. 2.1. Динаміка показників оборотності обігових коштів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки

З рис. 2.1, видно, що протягом 2018-2022 років коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» переважав над коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості підприємства, а саме на 1,11 у 2018 році і на 1,80 у 2012 році.

Також, протягом 2018-2019 років найшвидше оберталась дебіторська заборгованість підприємства, проте у 2020-2022 роках найшвидше обертались основні засоби суб'єкта господарювання.

Отже, протягом 2018-2019 років на підприємстві спостерігається найгірша ситуація з ліквідністю та діловою активністю підприємства.

2.3. Аналіз фінансових результатів та ефективності діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз»

Оцінку результатів діяльності досліджуваного підприємства з точки зору дослідження його фінансового стану реалізуємо у розрізі діагностики основних підсумкових показників роботи ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» та оцінки рівня рентабельності.

Дослідивши динаміку формування прибутку ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки (табл. 2.10) можна зробити висновок, що суб'єкт господарювання здійснював свою діяльність прибутково у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.10

Динаміка формування прибутку ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Чистий дохід (виручка) від реалізації	15,3	541,2	6607,0	9579,8	9572,8	9557,5	-7,0
Собівартість реалізованої продукції	13,7	301,2	5213,3	7201,9	9399,1	9385,4	2197,2
Валовий прибуток	1,6	240,0	1393,7	2377,9	173,7	172,1	-2204,2
Інші операційні доходи	0,0	0,0	169,1	186,1	291,3	291,3	105,2
Інші операційні витрати	149,6	392,0	1508,1	2260,3	291,3	141,7	-1969,0
Прибуток від операційної діяльності	-148,0	-152,0	54,7	303,7	173,7	321,7	-130,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,0	0,0	0,0	8,1	26,5	26,5	18,4
Чистий прибуток	-148,0	-152,0	54,7	295,6	147,2	295,2	-148,4

На основі даних табл. 2.10 можна стверджувати, що в діяльності ТОВ

«Еліксель Ентерпрайз» відбулись наступні зміни:

– обсяг чистого доходу від реалізації підприємства протягом досліджуваного періоду збільшувався до 2021 року, а у 2022 році склав 9572,8 тис. грн., що на 9557,5 тис. грн. або 624,67% більше ніж у 2018 році, проте на 7,0 тис. грн. або 0,07% менше ніж у 2021 році;

– при цьому собівартість зростала протягом всього періоду і у 2022 році склала 9399,1 тис. грн., що на 9385,4 тис. грн. або 685,07% більше ніж у 2018 році і на 2197,2 тис. грн. або 30,51% більше ніж у 2021 році. Така тенденція є негативною динамікою, оскільки свідчить про перевищення динаміки зростання собівартості ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» над динамікою чистого доходу від реалізації продукції підприємства й вказує на необхідність вдосконалення менеджменту витрат;

– відповідні зміни призвели до поступового збільшення обсягу валового прибутку ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» до 2021 року і значне його зниження у 2022 році. Так, валовий прибуток на кінець досліджуваного періоду у склав 173,7 тис. грн., що на 172,1 тис. грн. більше ніж у 2018 році, проте на 2204,2 тис. грн. менше ніж у 2021 році;

– інші операційні доходи підприємства були відсутні у 2018-2019 роках, а протягом 2020-2022 років зросли із 169,1 тис. грн. у 2021 році до 291,3 тис. грн. у 2022 році, тобто на 122,2 тис. грн.;

– досить значного зростання зазнали адміністративні витрати протягом 2018-2021 років. Їх обсяг у 2021 році в порівнянні з 2018 роком збільшився на 2110,7 тис. грн. або 1410,90%, що є важливим негативним елементом сфери витрат. Проте у 2022 році інші операційні витрати знизились до 291,3 тис. грн., тобто на 1969,0 тис. грн. або 87,11%;

– при перевищенні рівня операційних витрат підприємства над його операційними витратами у 2018-2019 роках, фінансовий результат від операційної діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» мав від'ємне значення, тобто підприємство отримало збиток. У 2021 році прибуток від операційної діяльності мав найвище значення – 303,7 тис. грн., а у 2022 році – 173,7 тис.

грн., що на 321,7 тис. грн. більше ніж у 2018 році, проте на 130,0 тис. грн. менше ніж у 2021 році;

– із врахуванням динаміки витрат з податку на прибуток, які були присутні у 2021-2022 роках, чистий прибуток ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» на кінець досліджуваного періоду склав 147,2 тис. грн., що на 295,2 тис. грн. більше ніж у 2018 році і на 148,4 тис. грн. менше ніж у 2021 році.

Відобразимо динаміку підсумкових показників діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» на рис. 2.2.

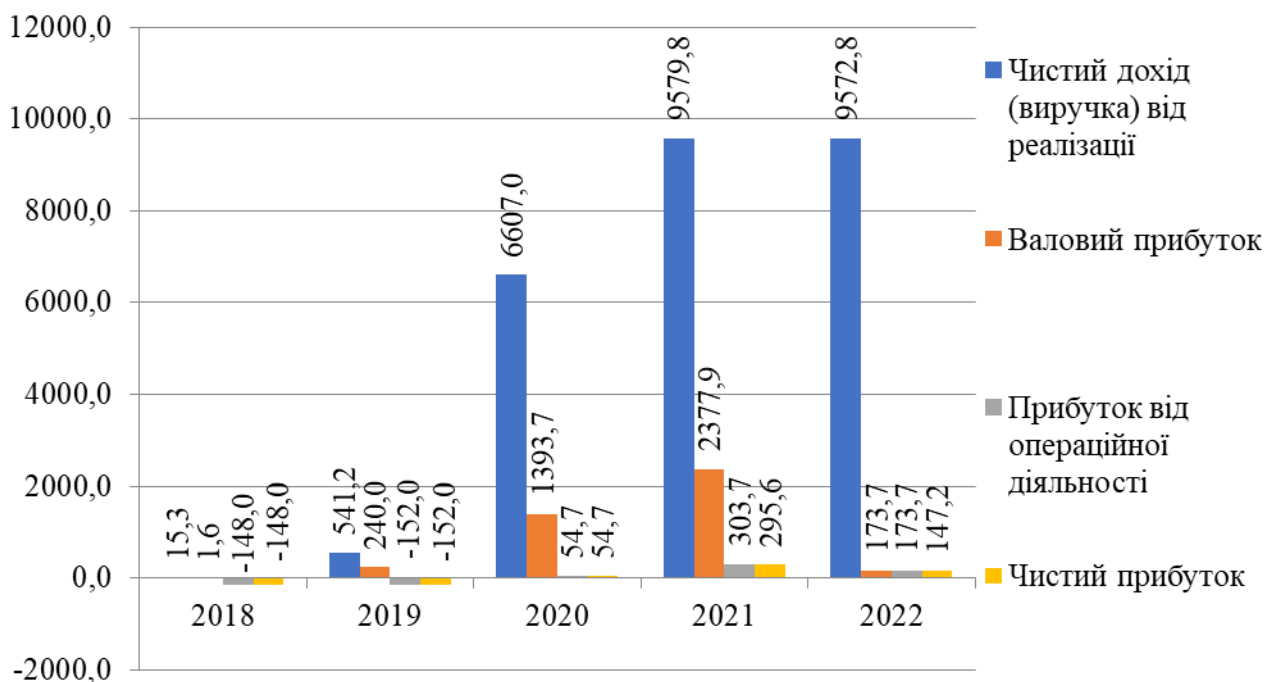

Рис. 2.2. Динаміка результатів діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз»

Отже, протягом 2021-2022 років на підприємстві відбуваються негативні зміни щодо зменшення приросту доходів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» поряд із зростанням його витрат (а саме собівартості реалізованої продукції), що в кінцевому підсумку призводять до зниження обсягу чистого прибутку підприємства на 148,4 тис. грн. або 50,20%.

Оцінити результативність ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» тільки за показником прибутку досить важко, адже даний показник не враховує масштаби господарюючого суб'єкта. Саме тому для аналізу результативності діяльності

ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» використаємо відносні показники рентабельності. Розпочнемо дослідження цих показників із аналізу показників рентабельності досліджуваного підприємства щодо реалізації за 2018-2022 роки, а також визначимо основні тенденції зміни прибутковості, що наведені у табл. 2.13.

Так, рентабельність реалізації продукції за валовим прибутком була найвищою у 2019 році і склала 44,35%. Проте, найменше валового прибутку з 1 грн. виручки ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» отримало у 2022 році – 0,018 грн. Загалом рентабельність у цьому році була найнижчою за досліджуваний період і склала 1,81%, що на 8,64% менше ніж у 2018 році і на 23,01% менше ніж у 2021 році. Дана тенденція відбулась за рахунок незначного зменшення виручки від реалізації продукції, при значному зростанні собівартості цієї продукції. Максимізацію валового прибутку ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» необхідно забезпечувати як за рахунок нарощення чистої виручки від реалізації продукції, так і за рахунок пошуку шляхів зниження собівартості реалізованої продукції.

Таблиця 2.13

Динаміка показників рентабельності реалізації продукції

ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки, %

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Рентабельність реалізації за валовим прибутком	10,46	44,35	21,09	24,82	1,81	-8,64	-23,01
Рентабельність реалізації за операційним прибутком	-967,32	-28,09	0,83	3,17	1,81	969,13	-1,36
Рентабельність реалізації за чистим прибутком	-967,32	-28,09	0,83	3,09	1,54	968,86	-1,55

На відміну від тенденцій рентабельності реалізації продукції за валовим прибутком, рентабельність реалізації за операційним прибутком була найвищою у 2021 році і складала 3,17%. Проте, у 2022 році вона становила

1,81%, що на 969,13% більше ніж у 2018 році і на 1,36% менше ніж у 2021 році. Тобто, з 1 грн. виручки ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» отримав прибуток від операційної діяльності у розмірі майже 2 коп. Зниження даного показника рентабельності в значній мірі є негативною тенденцією та є свідченням зниження ефективності управління фінансово-господарською діяльністю ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».

Аналогічна тенденція спостерігається і з показником рентабельності реалізації продукції за чистим прибутком ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» протягом 2018-2022 років. У 2021 році порівняно з попередніми роками, показник зріс із -967,32% у 2018 році до 3,09%. Дане зростання відбулось через значне збільшення обсягу чистого прибутку ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у 2021 році. Зниження ж показника у 2022 році свідчить, що з 1 грн. виручки підприємство отримало всього 0,015 грн. чистого прибутку.

Наступним етапом аналізу рентабельності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є аналіз рентабельності активів. Проведемо аналіз зазначених показників на основі даних, наведених у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка показників рентабельності активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність необоротних активів, %	0,00	0,00	27,30	73,30	32,46	32,46	-40,84
Термін окупності необоротних активів, роки	0,00	0,00	3,66	1,36	3,08	3,08	1,72
Рентабельність основних засобів, %	0,00	0,00	27,30	73,30	32,46	32,46	-40,84
Термін окупності основних засобів, роки	0,00	0,00	3,66	1,36	3,08	3,08	1,72
Рентабельність оборотних активів, %	-131,50	-41,41	1,40	3,91	1,55	133,04	-2,37

Продовження табл. 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8
Термін окупності оборотних активів, роки	-0,76	-2,42	71,34	25,55	64,63	65,39	39,09
Рентабельність активів, %	-131,50	-41,41	1,33	3,72	1,48	132,97	-2,24
Термін окупності активів, роки	-0,76	-2,42	75,00	26,91	67,71	68,47	40,80

Рентабельність необоротних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за їх відсутності у 2018-2019 роках дорівнювала 0. В 2021 році даний показник склав 73,30%, що на 46,00% більше ніж у 2020 році. Збільшення даного показника було спричинено значним перевищенням темпу зростання чистого прибутку підприємства над темпом приросту необоротних активів. Зменшення показника рентабельності необоротних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у 2022 році, призвело до зростання терміну окупності необоротних активів суб'єкта господарювання у вказаному періоді до 3,08 років, що на 0,58 роки менше ніж у 2020 році та на 1,72 роки більше ніж у 2021 році. Це свідчить про зниження ефективності фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства протягом 2022 року.

Оскільки необоротні активи підприємства представлені тільки основними засобами, показники їх рентабельності співпадають.

Щодо рентабельності оборотних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», то їх значення були значно нижчі за рентабельність необоротних. Так, у 2022 році рентабельність оборотних активів склала 1,55%, що на 133,04% більше ніж у 2018 році і на 2,37% менше ніж у 2021 році. Зміни показника рентабельності оборотних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» призвели до відповідних коливань терміну окупності оборотних активів підприємства. Так, у 2021 році термін окупності оборотних активів був найменшим, і складав 25,55 роки, але у 2022 році цей термін зріс до 64,63 роки. Головним фактором зниження показника рентабельності оборотних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» і зростання терміну їх окупності протягом 2021-2022 років є зростання обсягу

оборотних активів, а саме вартості виробничих запасів підприємства та його дебіторської заборгованості, що є негативним, оскільки грошові кошти ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» вилучаються з господарського обороту й «заморожуються» у вигляді запасів на складі підприємства. При цьому оборотні активи суб'єкта господарювання переносять свою вартість на собівартість виробленої продукції повністю й перебувають в обігу не більше 1 року, відповідно їх термін окупності не має перевищувати 1 рік. Відтак, динаміка як показників рентабельності, так і окупності оборотних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є негативною та підтверджує погіршення ефективності використання оборотних активів господарюючого суб'єкта.

Рентабельність сукупних активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» має аналогічну до попередніх показників тенденцію. Так, протягом 2018-2019 років рентабельність активів була від'ємною, а на 1 грн. активів у 2019 році припадало 0,41 коп. збитку. В подальшому, даний показник зріс до 3,72% у 2021 році. Проте, у 2022 році його значення склало 1,48%, що на 132,97% більше ніж у 2018 році, проте на 2,24% менше ніж у 2021 році. Зменшення показника рентабельності активів спричинило зростання терміну їх окупності із 26,91 років в 2021 році, до 67,71 років в 2022 році, що негативно характеризує фінансово-господарську діяльність ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».

На наступному етапі аналізу рентабельності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» проведемо дослідження показників рентабельності його капіталу згідно табл. 2.15.

Як видно з табл. 2.15 рентабельність власного капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у 2018-2019 роках, на відміну від решти показників рентабельності мала позитивне значення, оскільки підприємство в цих роках мало від'ємне значення власного капіталу та чистий збиток від своєї діяльності. Протягом 2020-2022 років рентабельність власного капіталу коливалась. Так, у 2021 році вона зросла до 7,96%, що на 4,65% більше ніж у 2020 році, а у 2022 році ефективність використання власного капіталу знизилось до 3,74%, що на 4,22% менше ніж у 2021 році. Термін окупності власного капіталу ТОВ

«Еліксель Ентерпрайз» при цьому в 2022 році становить 26,73 роки, що на 14,17 роки більше в порівнянні з 2021 роком та є свідченням зниження ефективності використання власного капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз». Основним фактором, що вплинув на зниження даного показника рентабельності є зменшення чистого прибутку ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у 2022 році, порівняно з 2021 роком на 148,4 тис. грн.

Таблиця 2.15

Динаміка показників рентабельності капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за 2018-2022 роки

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, +,-	
						2022 / 2018	2022 / 2021
Рентабельність власного капіталу, %	254,51	81,15	3,31	7,96	3,74	-250,77	-4,22
Термін окупності власного капіталу, роки	0,39	1,23	30,18	12,56	26,73	26,34	14,17
Рентабельність позикового капіталу, %	-86,70	-27,42	2,23	6,97	2,44	89,14	-4,53
Термін окупності позикового капіталу, роки	-1,15	-3,65	44,82	14,35	40,99	42,14	26,63

Рентабельність позикового капіталу у 2020-2022 роках має аналогічну до рентабельності власного капіталу тенденцію. У 2018-2019 роках за отриманого підприємством збитку, рентабельність склала -86,70% і -27,42% відповідно. А у 2022 році рентабельність позикового капіталу склала 2,44%, що на 4,53% менше ніж у 2021 році, проте на 0,21% більше ніж у 2020 році. Термін окупності позикового капіталу у 2022 році становить близько 41 років, що на 42,14 років більше в порівнянні з 2018 роком і на 26,63 роки більше ніж у 2021 році. Показники рентабельності позикового капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», в цілому, протягом 2018-2022 років є досить низькими та не задовольняють мінімальні вимоги до рентабельності позикового капіталу, які

полягають в тому, що рівень рентабельності позикового капіталу має бути вищим за ставку відсотка по кредитах. В середньому на сьогоднішній день банківські кредити видаються юридичним особам під 13,0% річних, а рівень рентабельності позикового капіталу на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є більш ніж у 5 разів нижчим за ставку відсотків по банківським кредитах. Відтак, дана ситуація свідчить про малу й недостатню ефективність використання ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» своїх позикових коштів.

Отже, протягом 2018-2022 років найефективніше ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» свою діяльність здійснювало у 2021 році, адже в цьому році всі прослідковуються найбільші значення показників рентабельності. В подальшому результативність діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» погіршується.

Висновки до розділу 2

У процесі комплексного аналізу фінансового стану підприємства ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» сформульовані наступні висновки:

– проведено аналіз майнового стану ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» та його фінансової стійкості. Загалом структура майна ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» представлена оборотними активами в яких переважають запаси та дебіторська заборгованість. При цьому діяльність підприємства фінансується переважно за рахунок позикових джерел, а саме кредиторської заборгованості. ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» протягом 2018, 2019, 2022 років мало кризовий фінансовий стан;

– здійснено аналіз ліквідності й ділової активності досліджуваного підприємства. Динаміка всіх показників ліквідності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» є негативною у 2022 році в порівнянні з 2021 роком і відображає їх зменшення. Проте не відповідає нормативному значенню тільки значення коефіцієнта абсолютної ліквідності. Динаміка показників ділової активності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» на кінець досліджуваного періоду свідчить про

зниження ефективності використання ресурсів підприємства впродовж досліджуваного періоду та зниження рівня його ділової активності;

– проаналізовано фінансові результати та ефективність діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз». Виявлено, що негативні зміни щодо зменшення приросту доходів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» поряд із зростанням його витрат (а саме собівартості реалізованої продукції) в кінцевому підсумку призвели до зниження обсягу чистого прибутку підприємства. У зв'язку з цим зменшуються і показники рентабельності, що свідчить про зниження ефективності діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у воєнний період

За майже два останніх роки повномасштабне вторгнення росії в Україну перетворилося на найбільший конфлікт в Європі з часів Другої світової війни. Навіть при відсутності чіткого завершення війни, обговорення щодо майбутньої реконструкції та відновлення України зростає. Перед вторгненням українська економіка показувала відносно позитивні показники. Хоча у 2020 році країна зазнала невеликого зниження через пандемію COVID-19, попередні чотири роки відзначалися значущим зростанням ВВП.

Однак за останні дванадцять місяців економічні перспективи України руйнувалися через агресивність та руйнування, завдані російським вторгненням. Фінансовий стан підприємств значно постраждав під час війни, атаки на критичну інфраструктуру та руйнування суттєво погіршили бізнес-середовище. Умови ведення бізнесу стають все більш непередбачуваними, що ускладнює виживання для українських підприємців.

Питання аналізу розвитку та фінансового стану підприємств під час воєнного періоду вивчали такі вчені, як О. Барбінягра, А. Зануда, Т. Клочко, Н. Ковальчук, Г. Кононенко, Ю. Костенко, Н. Купріна, О. Михайлик, Н. Проскуріна, Л. Шостак, М. Юнацький та інші. Проте, більшість наукових розвідок фокусувалася на розвитку, залишаючи аналіз на другому плані. Це вказує на актуальність теми та підтримує вибір напрямку дослідження в науковому і практичному плані.

Українські малі та середні підприємства, незважаючи на значний негативний вплив війни, продовжують свою роботу та розглядають перспективи майбутнього розвитку. За останніми даними, 57% підприємств зберегли свою діяльність на попередньому рівні, 37% працюють, але зменшили

обсяги виробництва, а 6% тимчасово призупинили свою діяльність.

Війна в Україні негативно вплинула на діяльність українських підприємств. Більшість підприємств зазнали зниження доходів, а понад чверть повідомили про падіння зайнятості. У мирний час найбільш популярними сферами для створення бізнесу були торгівля, громадське харчування та індустрія краси. Однак під час війни спостерігається зростання кількості підприємств у сферах, які забезпечують життєдіяльність населення та країни, таких як вантажні перевезення, поштові послуги та благодійництво.

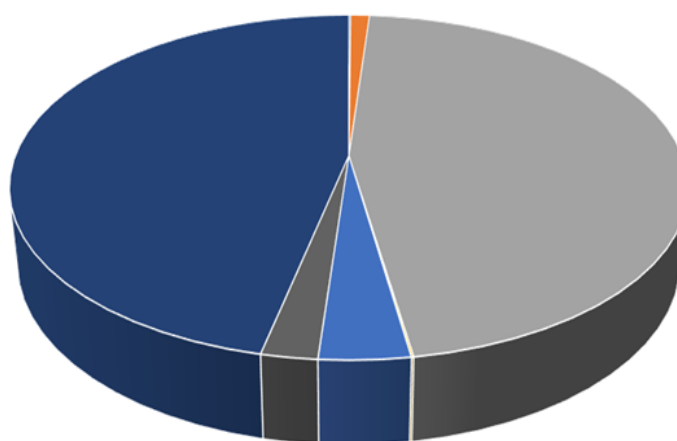

Рис. 3.1 Карта реєстрації підприємств в Україні

Серед негативних тенденцій, які відзначають підприємства, вказують на падіння ділової активності, втрату доходу, зменшення обсягів замовлень, зниження загальної собівартості, погіршення платіжної дисципліни, збільшення

плинності кадрів, руйнування енергетичної інфраструктури та переїзд. З іншого боку, деякі підприємства вирішили використовувати кризу як можливість для розвитку. Отримавши нові замовлення та розширивши обсяги продажів, деякі підприємства переорієнтувалися на виробництво продукції з високою доданою вартістю. Крім того, компанії прагнуть стати більш ефективними, знаходять креативні методи отримання прибутку та активно досліджують можливості експорту. За місяць війни український бізнес втратив більше, ніж за два роки пандемії, при цьому загальні прямі втрати оцінюються на близько 85 мільярдів доларів.

Загальний обсяг (млн дол. США)

- Видобуток сирової нафти та природного газу, інших видів корисних копалин
- Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів
- Текстильна промисловість, пошиття одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів
- Виробництво виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфія
- Виробництво коксу та продуктів нафтопереробки
- Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції
- Виробництво основних фармацевтичних продуктів і препаратів
- Виробництво гумових і пластмасових виробів, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції
- Виробництво основних металів, виробництво готових металевих виробів, крім машин та устаткування
- Машинобудування
- Виробництво меблів та інше виробництво; ремонт і монтаж машин і устаткування
- Інше

Рис. 3.2. Збитки за галузями промисловості в Україні у воєнний період

У березні 2022 року в Україні 79% підприємств були на межі зупинки або перебували у стані простою, але до кінця року цей показник скоротився до 32%. Незважаючи на значні руйнування, спричинені війною, це є

визначним досягненням. За оцінками Національного банку, під час війни економіка України втрачає 50% "невиробленого" ВВП, що означає втрати понад 50 млрд грн щотижня. Прямі збитки підприємств, які включають як державні, так і приватні, оцінюються в 13 млрд доларів, з яких 9 млрд доларів припадають на великі та середні підприємства.

Незважаючи на неunikні втрати та збитки від російської війни, більшість українських підприємств виявляють оптимізм стосовно свого комерційного майбутнього та економіки країни взагалі. Навіть ті підприємства, які менше постраждали від військових дій, швидко відновлюють свою діяльність та продовжують працювати, не дивлячись на атаки на енергомережу та масові збої в електропостачанні, спричинені воєнними подіями.

Останнім часом корпоративний клімат в Україні відновлюється, в основному завдяки успіхам української армії та її здатності захищати територію та людей. За даними опитування на грудень 2022 року, лише 3% підприємств повідомляють про повне припинення виробництва, а 15% вказують на труднощі відновлення експорту.

Швидкість, з якою українські підприємства пристосовуються до умов війни, ґрунтується на декількох ключових чинниках. Перш за все, варто відзначити ефективність економічних структур управління, аварійних виробничих планів та логістичних інновацій, розроблених в умовах обмежень, спричинених пандемією COVID-19. Додатково, підприємства використовували навчальні програми з управління кризою, організовані міжнародними донорами, а також скористалися програмою тимчасового переміщення, запущеною урядом в березні 2022 року. За офіційною статистикою, 745 підприємств отримали допомогу для переміщення виробництва на західну частину України.

Хоча великі підприємства, які можуть ефективно використовувати наявні ресурси, демонстрували кращі можливості для виживання та адаптації, малі та мікропідприємства, як правило, страждали більше або

потребували більше часу для адаптації. Незважаючи на це, вартість прямих збитків промисловим об'єктам України становить лише 9,5% від загальних збитків, оцінених майже в 13 млрд доларів. Сектори, такі як текстильний та IT-сектори, зазнали мінімальних збоїв завдяки енергоємним технологіям та гнучким виробничим процесам. З іншого боку, енергетична та металургійна промисловість, розташовані в південно-східних регіонах, зазнали значної шкоди.

Стратегії адаптації, які вже застосовуються, є витратними, і повне відновлення та реконструкція економіки вимагатиме значних зусиль і фінансових ресурсів. З часом багато підприємств можуть зіткнутися з вичерпанням активів та власного капіталу, тому що неминуче потрібна додаткова готівка. Щодо привабливості для приватних інвесторів, українські акції та облігації можуть стати краще захищеними від ризиків та більш привабливими, якщо застосувати міжнародні інструменти страхування ризиків.

Міжнародні фінансові ринки надають альтернативні механізми для приваблення приватних інвестицій, такі як кредитування міжнародних банків, випуск корпоративних облігацій та розміщення акцій на міжнародних фондових біржах. Міжнародні донори та уряди також мають можливість використовувати інструменти страхування ризиків для забезпечення привабливості українських інвестицій на світовому ринку.

Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств під час війни в Україні вказує на те, що конфлікт загострив існуючі проблеми та створив нові виклики. Міграція населення, яка є як внутрішньою, так і зовнішньою, призвела до дефіциту робочої сили у багатьох регіонах. Порушення ланцюгів постачання та зменшення внутрішнього попиту змусили підприємства активно шукати нових партнерів і клієнтів. Зменшення банківського кредитування обмежило доступ підприємств до фінансових ресурсів для обігового капіталу та інвестицій.

Середній дохід знизився на 43%, а зайнятість на 22%. Багато малих і

середніх підприємств продовжують функціонувати та розробляють короткострокові стратегії, хоча їхній горизонт планування скоротився до одного місяця. Серед пріоритетних стратегій вказують на пошук нових ринків, зміну та диверсифікацію діяльності, розробку унікальних продуктів та послуг і отримання грантів.

Негативні впливи війни включають зниження ділової активності, доходів і кількості замовлень через переміщення населення та зниження видаткової спроможності. Серед інших викликів - значне скорочення витрат, втрата робочої сили через мобілізацію та міграцію, пошкодження енергетичної інфраструктури та втрата обладнання.

Невпевненість в економіці та наслідки конфлікту вплинули на підприємства, але для деяких з них криза відкрила можливості для росту. Важливою частиною стратегії відновлення є підтримка для оновлення бізнесу, перебудови ланцюгів постачання та залучення фінансової підтримки.

Інтеграція в європейські та глобальні ланцюги створення вартості визначається як спосіб збереження стійкості та розвитку бізнесу. Процес вступу до ЄС може відкрити нові можливості, але умови вступу повинні враховувати специфіку українського бізнесу та уникати негативних наслідків для внутрішнього ринку.

Допомагаючи українським підприємствам отримати переваги від інтеграції в європейські та глобальні ринки, можна забезпечити їхню стійкість та здатність конкурувати в умовах відкриття країни для світового бізнесу. Реконструкція України повинна бути спрямована на інновації у корпоративному секторі та підтримку бізнесу у входженні до глобальних ринків та відповідності європейським стандартам, забезпечуючи внутрішню корпоративну стійкість.

3.2. Напрямки зміцнення фінансового стану підприємства та способи запобігання його банкрутству

Для прогнозування ймовірності банкрутства ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», його рівня залежності від зовнішніх джерел фінансування необхідно здійснити діагностику ТОВ «Еліксель Ентерпрайз». Для визначення ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства проаналізуємо розрахункові значення за моделлю Альтмана (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.

Прогнозування ймовірності банкрутства ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у 2018-2022 роках за моделлю Альтмана

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 рік/ 2018 рік
Власний капітал до суми активів	-0,496	-0,517	0,411	0,421	0,299	0,795
Нерозподілений прибуток до суми активів	-1,3150	-0,4141	0,0133	0,0372	0,0148	1,330
Прибуток до оподаткування до загальної вартості активів	-1,315	-0,414	0,013	0,038	0,017	1,332
Балансова вартість власного капіталу до позикового капіталу	-0,331	-0,341	0,863	0,887	0,520	0,851
Обсяг продажів до загальної величини активів	0,068	0,737	0,805	0,602	0,480	0,412
$Z = 0,717x_1 + 0,847*x_2 + 3,107*x_3 + 0,420*x_4 + 0,998*x_5$	-5,626	-1,415	1,514	1,425	0,979	6,605
Ймовірність банкрутства	дуже висока	дуже висока	дуже висока	дуже висока	дуже висока	-

Відповідно до проведеного аналізу бачимо, що у 2018-2022 роках на ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» ймовірність банкрутства дуже висока. Проте недоліком даної моделі є те, що до умов функціонування та особливостей діяльності

вітчизняних підприємств вона не пристосована, оскільки відсутній чистий оборотний капітал у вітчизняній практиці, наявні відмінності у формуванні власного капіталу, активів, виручки суб'єктів господарювання. За даною моделлю ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» хоч і має дуже високу ймовірність банкрутства, проте динаміка коефіцієнта протягом 2018-2020 років є позитивною (рис. 3.3).

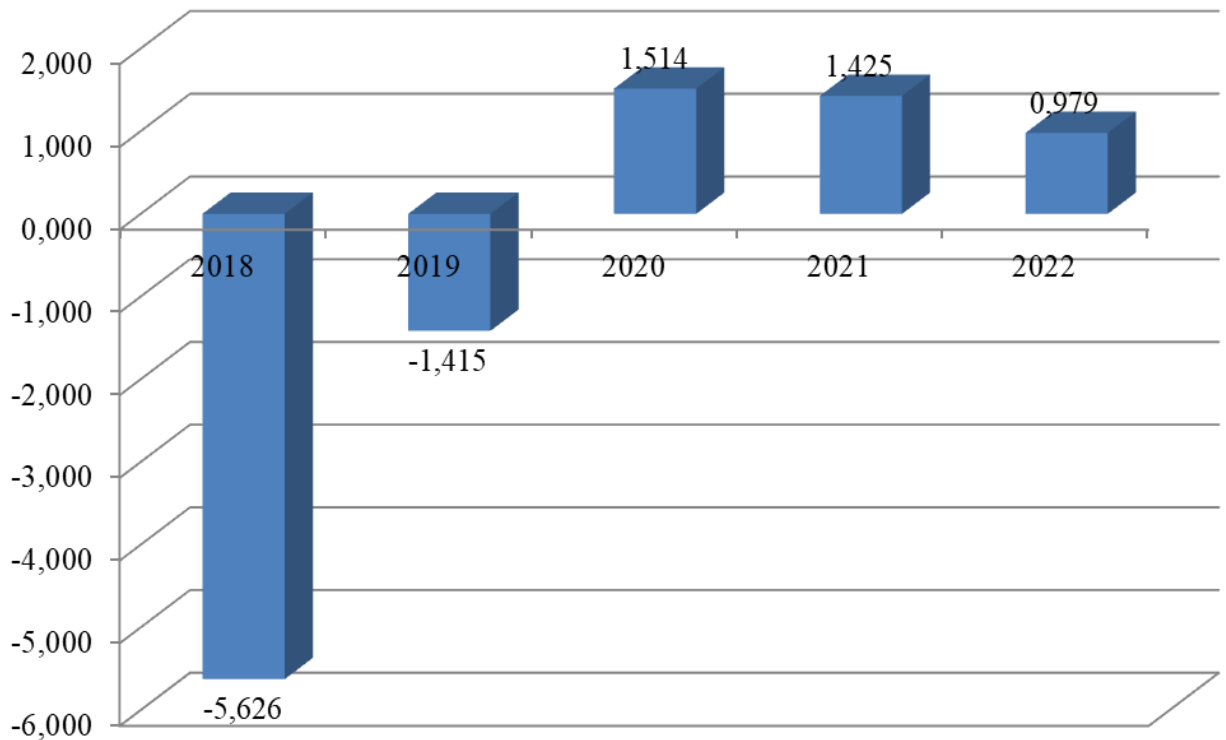

Рис. 3.3. Динаміка коефіцієнта ймовірності банкрутства ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за моделлю Альтмана

Як видно з рис. 3.1, сформувалася позитивна тенденція до зростання розрахункового значення коефіцієнта з -5,626 у 2018 році до 1,514 у 2020 році (на 7,140 або 126,91% більше). Негативні значення у 2018-2019 роках пояснюються збитком, отриманим підприємством за результатами діяльності. Досягнувши у 2020 році найвищого значення, розрахунковий коефіцієнт починає знижуватись до рівня 0,979. Тобто, якщо керівництво ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» не зверне увагу на проблемні аспекти діяльності підприємства, то в подальшому ймовірність його банкрутства зросте.

Оскільки, прогнозування ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана до вітчизняних підприємств не пристосовано, для оцінки фінансового стану, ймовірності банкрутства ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» слід використати вітчизняні моделі, у яких враховано дані бухгалтерської звітності, приналежність підприємств до відповідної галузі. Використаємо модель оцінки ймовірності банкрутства О.О. Терещенка та отримані дані згрупуємо в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Прогнозування ймовірності банкрутства ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у
2018-2022 роках за моделлю О.О. Терещенка

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 рік/ 2018 рік
Відношення грошових надходжень до зобов'язань	0,019	0,002	0,049	0,030	0,018	-0,001
Відношення валюти балансу до зобов'язань	0,669	0,659	1,863	1,887	1,520	0,851
Відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів	-1,315	-0,414	0,013	0,037	0,015	1,330
Відношення прибутку до доходу від реалізації	-9,673	-0,281	0,008	0,031	0,015	9,689
Відношення виробничих запасів до доходу від реалізації	5,905	0,563	0,268	0,312	0,383	-5,522
Відношення доходу від реалізації до основного капіталу	0,136	1,474	1,610	1,204	0,960	0,824
$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6$	-59,649	-5,172	0,639	0,936	0,585	60,234
Ймовірність банкрутства	напів-банкрут	напів-банкрут	існує загроза	існує загроза	існує загроза	-

Відповідно до отриманих даних можна відзначити, що ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» у 2018-2019 роках підприємство мало високий ризик банкрутства. Проте, протягом 2020-2022 років його фінансовий стан дещо покращився, а

розрахунковий коефіцієнт став відповідати нерівності: $0 < Z < 1$. Серед переваг використання моделі О.О. Терещенка для українських підприємств слід відзначити простоту розрахунків, врахування галузевих особливостей та статистичних даних вітчизняних підприємств, визначення вірогідності настання банкрутства, розрахунки на основі реальних показників діяльності.

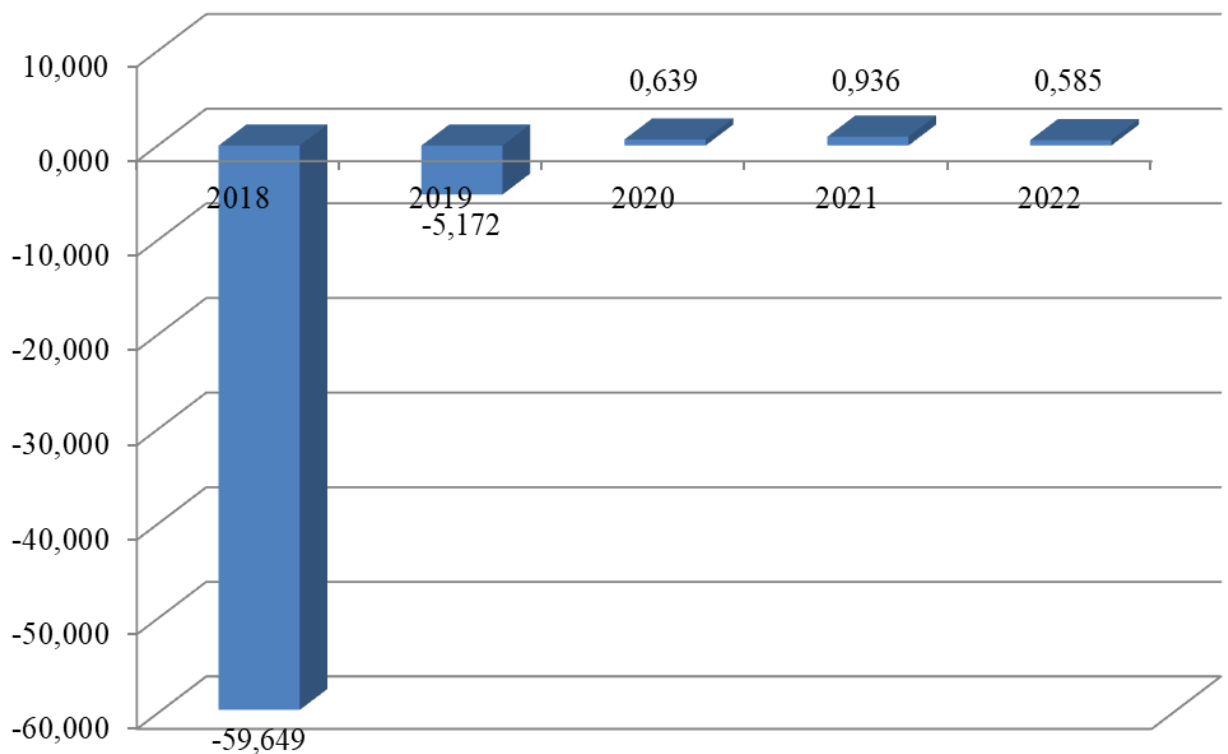

Рис. 3.4. Динаміка розрахункового коефіцієнта ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за моделлю О.О. Терещенка

Як видно з рис. 3.4, розрахунковий коефіцієнт у 2018 році склав -59,649 і поступово зростає на 60,585 до 0,936 у 2021 році і, відповідно, фінансова стійкість підприємства зростає, а ймовірність його банкрутства знижується. Однак, у 2022 році значення z знижується на 0,375 в порівнянні з 2021 роком і складає 0,585. Дане зменшення відбулось через зниження значень X_1, X_2, X_3, X_4, X_6 про цьому відношення виробничих запасів до доходу від реалізації зростає.

Для поліпшення фінансового стану та підвищення ефективності досліджуваного підприємства, необхідно провести ряд заходів. Серед них впровадження системи управлінського обліку, оптимізація рівня запасів,

зниження собівартості та скорочення залежності від зовнішніх інвесторів. Ці заходи взаємодіють та доповнюють один одного.

Впровадження системи управлінського обліку сприяє підвищенню ефективності управління підприємством, надаючи керівництву оперативні дані про діяльність. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми та приймати рішення для запобігання негативним наслідкам. Система управлінського обліку також забезпечує точну інформацію для обчислення прибутку, формування собівартості та контролю використання ресурсів, що допомагає в прийнятті рішень про структуру та обсяги виробленої продукції.

Для покращення ліквідності та платоспроможності підприємства слід вжити заходів, спрямованих на збільшення прибутку, зменшення вартості матеріальних активів та дебіторської заборгованості, а також оптимізацію структури капіталу. Контроль та управління дебіторською заборгованістю є ключовим елементом ефективної діяльності будь-якої компанії, а використання системи факторингу може раціонально сприяти цьому процесу.

Покращення фінансового стану підприємства включає різноманітні методи та стратегії, проте ключовим є оптимізація структури капіталу. Згідно з аналізом літературних джерел, оптимізація структури капіталу розглядається як етап аналізу капіталу, спрямований на визначення оптимального співвідношення між власним та позиковим капіталом. Мета полягає в досягненні максимальної ефективності управління підприємством, включаючи досягнення максимального рівня прибутку. Ключовим критерієм оптимізації структури капіталу є зростання рентабельності власного капіталу.

Одним із пріоритетних завдань для поліпшення фінансового стану підприємства є визначення оптимального співвідношення власного та позикового капіталу. Це сприятиме мінімізації фінансового ризику при одночасному досягненні максимальної рентабельності капіталу.

Розрахунок оптимальної структури капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» за критерієм максимізації рівня рентабельності власного капіталу наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Оптимізація структури капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» згідно із критерієм максимізації рівня рентабельності власного капіталу

Показник	Варіанти розрахунків							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Загальний обсяг капіталу, тис. грн	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8
Власний капітал, тис. грн	11720,8	10548,72	9376,64	8204,56	7032,48	5860,4	4688,32	3516,24
Позиковий капітал, тис. грн.	0	1172,08	2344,16	3516,24	4688,32	5860,4	7032,48	8204,56
Частка позикового капіталу, %	0	10	20	30	40	50	60	70
Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
Мінімальна ставка відсотка за кредит, %	0	20	20	20	20	20	20	20
Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за ризик, %	0	20	20,5	21	21,5	22	22,5	23
Бухгалтерський прибуток з урахування відсотків за кредит, тис. грн.	2497	2497	2497	2497	2497	2497	2497	2497
Сума відсотків за кредит, тис. грн.	0	234	481	738	1008	1289	1582	1887
Бухгалтерський прибуток без урахування суми відсотків за кредит, тис. грн.	2497	2262	2016	1758	1489	1207	914	609
Ставка податку на прибуток, частки одиниць	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Сума податку на прибуток, тис. грн	449	407	363	316	268	217	165	110
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	2047	1855	1653	1442	1221	990	750	500
Чиста рентабельність власного капіталу	17,47	17,58	17,63	17,57	17,36	16,89	15,99	14,21
Ефект фінансового левериджу, %	0,00	0,12	0,16	0,11	-0,11	-0,57	-1,48	-3,25

Найбільший рівень рентабельності власного капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» спостерігається при третьому варіанті розрахунків, що відповідає фінансуванню підприємства за рахунок власного капіталу на 80% із залученням кредитів на 20%. За цих умов чиста рентабельність власного капіталу складе 17,63%. В подальшому, при зростанні частки позикового капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» рентабельність його власного капіталу знижується й у

восьмому варіанті розрахунків спостерігається найменша рентабельність власного капіталу – 14,21% через незначний обсяг чистого прибутку підприємства – 500 тис. грн. У зв'язку з тим, що показник валової рентабельності активів ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» має невисоке значення порівняно із розміром процентної ставки за кредит з урахуванням премії за ризик, ефект фінансового важеля за проведеними розрахунками має від'ємне значення у варіантах 5, 6, 7, 8.

Процес оптимізації структури капіталу можна здійснити і за допомогою розрахунку середньозваженої вартості капіталу при різній його структурі. Так, в табл. 3.4 запропоновано 8 варіантів структури капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», а також розраховано у відсотковому виразі вартість його складових частин.

Таблиця 3.4

Розрахунок середньозваженої вартості капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз»
при різній його структурі

Показник	Варіанти розрахунків							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Загальний обсяг капіталу	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8	11720,8
2 Варіанти структури капіталу								
2.1. Власний (акціонерний) капітал	11720,8	10548,72	9376,64	8204,56	7032,48	5860,4	4688,32	3516,24
2.2. Позиковий капітал (кредит)	0	1172,08	2344,16	3516,24	4688,32	5860,4	7032,48	8204,56
3. Рівень передбачуваних дивідендних виплат, %	10	9,5	9	8,5	8	7,5	10	5,5
4. Рівень ставки процента за кредит з урахуванням премії за ризик, %	0	20	20,5	21	21,5	22	22,5	23
5. Ставка податку на прибуток, частки одиниць (Спп)	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
6. Податковий коректор (1- Спп)	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
7. Рівень ставки за кредит з урахуванням податкового коректора	0	16,4	16,81	17,22	17,63	18,04	18,45	18,86
8. Вартість складових частин капіталу, %								
8.1. Власний капітал	1172,08	1002,13	843,898	697,388	562,598	439,53	468,832	193,393

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.2. Позиковий капітал	0	192,221	394,053	605,497	826,551	1057,22	1297,49	1547,38
9. Середньозважена вартість капіталу	1172,08	1194,35	1237,95	1302,88	1389,15	1496,75	1766,32	1740,77
10. Відсоткова середньозважена вартість капіталу	10	10,19	10,56	11,12	11,85	12,77	15,07	14,85

Із наведених розрахунків видно, що найнижча середньозважена вартість капіталу ТОВ «Еліксель Ентерпрайз» прослідковується в першому варіанті розрахунків, коли діяльність досліджуваного підприємства фінансується за рахунок власного капіталу і без залучення позикового. Даний варіант відповідає значенню середньозваженої вартості капіталу в 10%. Надалі середньозважена вартість зростає із зростанням частки позикового капіталу, що пов'язано з зростанням ставки процента за кредит, адже зростає премія за ризик. Так, для 7-го варіанта розрахунків середньозважена вартість є найбільшою із розрахованих величин і становить 15,07%. При цьому питома вага позикового капіталу складає 60%, а власного 40%.

Фінансовий стан підприємства напряму залежить від ефективності використання його фінансових ресурсів. Таким чином, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів є ключовим завданням для кожного підприємства.

Для досягнення цієї ефективності необхідно постійно вдосконалювати наявні підходи та розробляти нові стратегії. Ефективне використання фінансових ресурсів передбачає раціональне використання грошових коштів.

Підвищення прибутковості капіталу та обсягу виручки є основним завданням, яке сприяє підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів. Оцінювати цю ефективність можна за допомогою показників оборотності активів та рентабельності.

Для оптимізації джерел формування та використання фінансових ресурсів можна вжити наступні заходи:

1. Вибір ефективних джерел залучення фінансових ресурсів, враховуючи

вартість залучення з кожного джерела.

2. Здійснення контролю за станом фінансових ресурсів.
3. Удосконалення технології та організації виробництва через науково-технічний прогрес.
4. Збільшення обсягів реалізації продукції.
5. Скорочення позареалізаційних витрат.
6. Модернізація виробництва.
7. Використання прогресивних форм організації праці.
8. Вибір оптимального методу нарахування амортизації.
9. Визначення пріоритетних напрямів використання фінансових ресурсів в сучасних умовах.

Для поліпшення фінансового стану підприємства важливим заходом є ретельний аналіз всіх його компонентів для виявлення внутрішніх резервів. Зменшення вихідних грошових потоків та збільшення вхідних грошових потоків стають ключовими аспектами цього підходу.

Зменшення вихідних грошових потоків може бути досягнуте шляхом оптимізації витрат на собівартість продукції, привласнення якісного та кваліфікованого персоналу для зменшення витрат на оплату праці, а також здійснення реальних та фінансових інвестицій. Збільшення вхідних грошових потоків може включати ріст обсягів реалізації продукції, продаж основних засобів, рефінансування дебіторської заборгованості та залучення зовнішніх інвестицій.

Мобілізація внутрішніх резервів є ще одним важливим напрямком удосконалення фінансового стану. Це може включати реструктуризацію активів, зміни в структурі та складі активів балансу, а також перетворення наявних матеріальних та фінансових активів підприємства в грошову форму.

Існують різні напрями для збалансування рівня ліквідності досліджуваних підприємств:

1. Підвищення інтенсивності використання оборотних активів. Це може включати оптимізацію управління запасами, активізацію обороту коштів та

швидше здійснення операцій з оборотними активами.

2. Оптимізація дебіторської заборгованості. Здійснення ефективного контролю над дебіторською заборгованістю, вчасне отримання платежів від клієнтів та раціональне управління кредитними умовами.

3. Продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишків товарів. Здійснення раціонального управління запасами та ефективного використання резервів.

4. Здійснення фінансових інвестицій. Розгляд можливостей для залучення фінансових інвестицій для покращення ліквідності та розвитку підприємства.

Важливим елементом для підтримки оптимального рівня ліквідності є постійний моніторинг ключових аспектів фінансово-господарської діяльності та контроль за забезпеченням засобів та зобов'язань підприємства.

Зниження чистого прибутку та рентабельності може вказувати на проблеми, такі як падіння попиту або неефективність господарської діяльності. Розв'язання цих питань може вимагати комплексного підходу, включаючи зниження витрат та реалізацію маркетингових стратегій для збільшення обсягів продажів.

Оптимізація витрат, як виробничих, так і збутових та адміністративних, є важливим етапом для підтримки прибутковості в умовах росту витрат. Удосконалення фінансового стану також передбачає постійний пошук внутрішніх резервів та вжиття заходів для збалансування ліквідності та платоспроможності підприємства.

Аналіз та управління інформацією грають ключову роль у сучасному бізнес-середовищі, визначаючи ефективність та конкурентоспроможність підприємства. Нижче наведено деякі аспекти, які підкреслюють важливість аналітичного супроводу та інформаційного забезпечення для управління підприємством:

1. Вибір стратегії розвитку. Аналітичний супровід допомагає приймати управлінські рішення щодо стратегії розвитку підприємства. Аналіз ринків,

конкуренції та ефективність внутрішніх процесів дозволяє визначити оптимальний напрямок для досягнення конкурентної переваги.

2. Фінансове управління. Достовірна інформація про фінансовий стан підприємства є важливою для інвесторів, кредиторів та внутрішніх вирішень. Аналіз фінансових показників допомагає у прийнятті рішень щодо інвестицій, кредитування та прибутковості.

3. Оцінка ризиків. Аналітичний супровід дозволяє ідентифікувати та оцінювати ризики, пов'язані з різними аспектами діяльності підприємства. Це важливо для розробки стратегій мінімізації ризиків та забезпечення стійкості бізнесу.

4. Партнерські відносини. Інформація про надійність та фінансовий стан партнерів є ключовою для ведення успішних бізнес-відносин. Аналіз партнерів допомагає вибрати найбільш вигідних та стійких партнерів для співпраці.

5. Планування маркетингових стратегій. Детальний аналіз ринків та споживачів дозволяє розробляти ефективні маркетингові стратегії. Інформація про сфери вкладання коштів та конкурентне середовище стає основою для планування рекламних та маркетингових заходів.

6. Управління ресурсами. Ефективне управління ресурсами, включаючи людські, фінансові та матеріальні ресурси, базується на аналізі інформації щодо їхнього використання та оптимізації.

Усі ці аспекти підкреслюють необхідність високоякісного аналізу та інформаційного забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Висновки до розділу 3

Діагностика фінансового стану підприємства є ключовим аспектом управління ним та визначення його дієздатності. Проведення систематичної оцінки фінансового стану є необхідним для уникнення та попередження негативних кризових ситуацій.

Управління підприємством вимагає організованості, якісного, своєчасного та ефективного управління фінансовими ресурсами. Тільки за умови систематичного аналізу та відстеження фінансових показників можна забезпечити стабільну та успішну господарську діяльність підприємства.

Аналіз та управління інформацією стали ключовими факторами у сучасному бізнес-середовищі, визначаючи ефективність та конкурентоспроможність підприємства. Врахування широкого спектру даних, їх систематизація та використання в прийнятті стратегічних рішень є вирішальними для успішного функціонування сучасних організацій. Інформаційні технології та аналітичні інструменти надають можливість не лише ефективно аналізувати великі обсяги даних, але й швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, сприяючи вдосконаленню стратегій та підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

ВИСНОВКИ

Під час аналізу теоретичних, практичних та методичних аспектів управління активами та пасивами, отримані наступні висновки та рекомендації:

1. Підтверджено, що управління фінансовим станом є критичним фактором для виявлення можливостей розвитку підприємства, що робить цей аспект важливим для персоналу та незалежних експертів. Запропоновані заходи для поліпшення фінансового стану та визначені напрями розвитку сприяють забезпеченню стабільної діяльності підприємства. Окрім того, визначено ключові аспекти, такі як поставлені завдання та інформаційна база, що визначають управління фінансовим станом підприємства. Ці висновки стануть корисними для широкого кола зацікавлених сторін, сприяючи ефективній діяльності підприємства та покращенню його фінансової стабільності.

2. Установлено, що оцінка фінансового стану підприємства є комплексним завданням, яке може бути здійснене за допомогою різноманітних показників. Ці показники взаємодіють та визначають фінансову надійність підприємства як ділового партнера. Враховуючи різні аспекти фінансової діяльності, такі як ліквідність, рентабельність та стійкість до ризиків, можна забезпечити більш об'єктивну та повну оцінку фінансового стану підприємства. Цей підхід дозволяє отримати більш повне уявлення про його фінансову стійкість та спроможність виконувати свої фінансові зобов'язання.

3. Проаналізовано ліквідність та ділову активність ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», виявивши негативну динаміку всіх показників ліквідності у 2022 році порівняно з 2021 роком, що відображає їх зменшення, хоча значення коефіцієнта абсолютної ліквідності залишається в межах нормативного. Динаміка показників ділової активності свідчить про зниження ефективності використання ресурсів підприємства та його ділової

активності.

4. У рамках аналізу фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства встановлено, що негативні зміни у прирості доходів та зростанні витрат, зокрема собівартості реалізованої продукції, призвели до зменшення обсягу чистого прибутку. Це призвело до падіння показників рентабельності, що свідчить про загальне зниження ефективності діяльності ТОВ «Еліксель Ентерпрайз».

5. Діагностика фінансового стану підприємства визначається як важливий аспект управління ним та встановлення його дієздатності. Регулярна оцінка фінансового стану є необхідною для уникнення негативних кризових ситуацій та їх передбачення. Для забезпечення стабільної та успішної господарської діяльності підприємства важливо здійснювати організоване, якісне, своєчасне та ефективне управління його фінансовими ресурсами. Систематичний аналіз та відстеження фінансових показників є вирішальними умовами для успішного управління підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз актуального стану та пропозиції щодо покращення умов для підприємництва в Україні. URL: <https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/>.
2. Аранчій В. І., Ганушак-Єфіменко Л. М., Христенко Л. М., Шкода М. С., Гнатенко І. А., Фастовець Н. В. Моделювання інтегральної оцінки ефективності менеджменту фінансового стану суб'єктів підприємництва. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 1. С. 259-270.
3. Баканов М. И. Теория экономического анализа: учеб. // М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. 4-е изд., доп. и перераб. М.: Финансы и статистика, 2002. 416 с.
4. Батрак О. В., Флентей Н. В. Фінансовий стан та перспектива економічного розвитку аутсорсингового підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2021. № 10(2). С. 44-51.
5. Біляк Ю. В., Старюк В. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу. *Ефективна економіка*. 2022. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_7_21.
6. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. К.: Ника-Центр, 1999. 528с.
7. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Атіка, 2004. 480 с.
8. Бражна Л. В. Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у воєнний період. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 2. С. 79-85.
9. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2013. № 1. С. 3-5.
10. Горбачова О. М., Купіч Б. В. Аналіз фінансового стану підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 50(2). С. 96-99.

11. Дем'яненко М.Я., Лузан Ю .Я., Саблук П.Т. Фінансовий словник-довідник. К.: ІАЕУААН, 2003. 507 с.
12. Ємельянов О. Ю. Оцінювання впливу ефективності використання обігових коштів на фінансовий стан підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 3-9.
13. Жук Н. Аналіз фінансового стану як домінуючий індикатор фінансової безпеки підприємств. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 97-112.
14. Зануда А. Бізнес під час війни: яку підтримку запропонував уряд та як виживає бізнес. *BBC*. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60757453>.
15. Захарова Н.Ю. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2013. № 2 (3). С. 128-133.
16. Іванчук Н. В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Економіка*. 2020. № 18. С. 57-61.
17. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: МАУП, 2011. С. 134-163.
18. Квасній М. М., Циганчук Р. О. Прогнозування фінансового стану підприємства на основі інтегрування Z-моделей. *Вісник Університету банківської справи*. 2021. № 1. С. 77–84.
19. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2018. 487 с.
20. Ключко Т. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/151>.
21. Коваленко О. В., Лихойванова А. О. Особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства. *Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки*. 2020. Вип. 1. С. 65-71.

22. Ковальчук Н. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1001>.

23. Коломієць Н.О., Павліченко В. М., Коломієць О.П. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 223-230.

24. Комоліков М. С., Беззубко Л. В. Дослідження проблем оцінки фінансового стану підприємств. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*. 2020. № 1. С. 45-52.

25. Кононенко Г. Особливості фінансової звітності підприємств під час воєнного стану в Україні URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20237/1/PIONBUG_2022_P100-101.pdf.

26. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758>.

27. Краснікова О. М., Міхалець А. І. Аналіз фінансового стану та його роль в управлінні підприємством. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 3. С. 131-134.

28. Кулініч Т. В., Стернюк О. Б. Аналіз фінансового стану виробничого підприємства засобами Mode Lab. *Ефективна економіка*. 2022. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_11_35.

29. Купріна Н.М., Ступницька Т.М., Величко О.М. Особливості фінансового аналізу найбільш важливих груп активів в системі управління діяльністю підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2022. Т. 14, Вип. 2. С. 58-67.

30. Куцай Н. С., Демчук В. О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. *Modern economics*. 2021. № 25. С. 92-97.

31. Кушнір Н. Б., Мельник М. В. Практичний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 66-

76.

32. Лесюк А. С. Система показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70), № 4(1). С. 132-140.

33. Ліснічук О., Шпаковська О. Аналіз фінансового стану як ефективний інструмент управління подальшим розвитком підприємства. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29, № 4. С. 28-34.

34. Малій О. Г., Ріяка Т. Ю. Прогнозування фінансового стану підприємства та діагностика банкрутства. *Креативний простір*. 2023. № 11. С. 55-57.

35. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GDPI1722>.

36. Михайлик О. Застосування економіко-математичного моделювання для діагностики фінансового стану підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2168>.

37. Міщенко В. А., Таранюк Л. М., Домніна І. І. Превентивне оцінювання фінансового стану підприємства з позиції можливого банкрутства. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2020. № 3. С. 45-53.

38. Мягких І.М. Оцінка використання ресурсного потенціалу підприємств України в ринкових умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 33. С. 199-203.

39. Набатова Ю. О., Гурська Н. В. Оцінка фінансової діяльності підприємства: розробка заходів щодо покращення стану та запобігання можливості банкрутства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки*. 2021. № 12(3). С. 53-59.

40. Нагорний П. Д., Базюк Д. С. Оцінка фінансового стану як передумова

ефективного управління підприємством. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 1. С. 44-49.

41. Обушак Т. А. Методологічні принципи управління фінансовим станом торговельного підприємства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2008. № 1. С. 41-49.

42. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (за період 01.12 –31.12.2022). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyadinstrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voennoho-7>

43. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 365 с.

44. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. Дата оновлення 04.01.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.

45. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1761>.

46. Роганова Г. О., Приймачок А. О. Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі АТ "Укрпошта". *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2022. Т. 28, № 3. С. 20-31.

47. Самодай В. П., Машина Ю. П., Нечвоглод І. В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. Вип. 1. С. 145-149.

48. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник. 2-е вид., випр. і доп. К.: Знання, 2015. 662 с.

49. Слава С. С., Пугінська В. В., Чоповдя М. І. Динаміка фінансово-економічного стану лісогосподарських підприємств Закарпатської області.

Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2021. Т. 26. Вип. 5. С. 77-84.

50. Сметанюк О. А., Причепя І. В., Білоконь Т. М. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення. *Ефективна економіка.* 2022. № 9. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_9_22.

51. Стащук О., Шостак Л., Булик Д. Банкрутство підприємств в умовах воєнного стану. *Економіката суспільство.* 2022. № 44. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1801>.

52. Тараруєв Ю. О. Сутність та діагностика фінансового стану підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці.* 2021. Вип. 2. С. 113-119.

53. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. К.: КНЕУ, 2004. 268 с.

54. Ткаченко А. А., Подзігун Я. В., Кулик Ю. М. Удосконалення аналізу фінансового стану на українських підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.* 2020. Вип. 57. С. 45-53.

55. Томілін О.О., Лесюк А.С Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки.* Випуск. 14. 2016. С. 561-566.

56. Фінансовий менеджмент: підручник; за ред. А.М.Поддєрьогіна. К.: КНЕУ, 2005. 536 с.

57. Хотомлянський О.Л., Знахуренко П.А. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. *Фінанси України.* 2007. №1. С.111-118.

58. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 566 с.

59. Шот А. П., Братух Д. Є. Місце і значення розрахункових операцій у забезпеченні стабільності фінансового стану підприємств України. *Молодий вчений.* 2022. № 10. С. 96-100.

60. Юнацький М.О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. *Міжнар. наук.-практ. конф.* Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 233-235.

61. Юзва Р. П. Обліково-аналітична система – інформаційне забезпечення управління підприємством. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/651/35/>.

62. Ясінська В. В., Бержанір І. А. Методичні аспекти комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної аграрної науки», 15–16 листопада 2017 р.* К.: 2017. С. 269-270.

63. Sweeting, P. Types of financial institution. In: *Financial Enterprise Risk Management. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.* pp. 11-19.

64. Karimi Zarchi, S., Dehestani, M. A., & Farimani, A. The relationship between the components of the capital structure and the company's economic value added at different stages of the life cycle of listed companies in Tehran Stock Exchange. *UCT Journal of Management and Accounting Studies.* 2016. 4(2). 1-6.

65. Ibn-Homaid N.T., Tijani Ibrahim A. Assessment of financial condition: A case study of saudi construction companies. *Proceedings of the International Conference on Industrial Engineering and Operations Management, 2017.* P. 771-779.